

Eeli Palojärvi

Tulevaisuuden turvaa säästämällä ja sijoittamalla

Kartoitus nuorten säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista

Opinnäytetyö

Kevät 2019

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Liiketalous

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Pk-yrittäjyys

Tekijä: Eeli Palojärvi

Työn nimi: Tulevaisuuden turvaa säästämällä ja sijoittamalla: Kartoitus nuorten säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista

Ohjaaja: Erkki Kytönen

Vuosi: 2019

Sivumäärä: 56

Liitteiden lukumäärä: 24

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa, minkälaisia taloudellisia mahdollisuuksia nuorilla on säästää ja sijoittaa ja selvittää, miten nuoret hyödyntävät olemassa olevia säästö- ja sijoitusmahdollisuuksia sekä selvittää, millä tekijöillä on vaikutusta nuorten säästö- ja sijoituspäätökseen. Tutkimuksen kohteena olivat 18–29-vuotiaat nuoret. Opinnäytetyön toimeksiantaja toimi Tampereen Seudun Osuuspankki.

Säästäminen on erinomainen tapa oman talouden hallintaan, ja se mahdollistaa varallisuuden kehittymisen pidemmällä aikavälillä. Säästöt tuovat turvaa ja vakautta omaan talouteen. Talouden näkymät ovat säästämisen ja sijoittamisen kannalta suotuisat, sillä talouskasvun oletetaan jatkuvan edelleen, sekä alhainen korkotaso ja tulokehitys lisäävät kotitalouksien liikkumavaraa. Elämäntilanteella on olennainen vaikutus säästämisen ja sijoittamiseen.

Nuorille tarjottavia eri säästö- ja sijoitusmahdollisuuksia on paljon, ja uusien tuotteiden tarjonta jatkaa kasvuaan. Yleisimpien säästö- ja sijoitusmahdollisuuksien lisäksi työssä käsitellään nuorien keskuudessa harvinaisempia sijoituskohteita kuten vakuutussäästämistä ja johdannaisia. Yleisimmät säästö- ja sijoitusmahdollisuudet kyselyyn vastanneiden kesken olivat suurimmaksi osaksi tuttuja, mutta harvinaisimmat tuotteet olivat ainoastaan kymmenesosan tiedossa.

Kyselyn tulosten perusteella voidaan sanoa, että suurin osa nuorista pyrkii säästämään ja suurimmalla osalla nuorista on taloudellinen mahdollisuus säästämiseen ja sijoittamiseen. Talletuskorkojen ollessa matalalla nuoret tarvitsevat lisää tietoa hyödynnettävistä säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista. Sijoittamiseen liittyvä riski rajoittaa kuitenkin osaltaan tiettyjen sijoitusmahdollisuuksien hyödyntämistä, mutta esimerkiksi ASP-tili ja matalan riskin sijoitusrahastot ovat varteenotettava vaihtoehto matalariskiselle sijoittajalle. Tutkimustuloksista selvisi myös, että miehille sijoittamisen riskillä ja tuotolla oli suuri merkitys, kun taas naisille merkityksellistä sijoituspäätöksen kannalta oli eettisyys ja kotimaisuus.

Avainsanat: säästäminen, sijoittaminen, sijoitusmuodot, riski, mahdollisuudet, nuoret aikuiset

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Business and Culture

Degree programme: Business Management

Specialisation: SME Business Management

Author: Eeli Palojärvi

Title of thesis: Protection for the future by saving and investing: Survey on young people's savings and investment options

Supervisor: Erkki Kytönen

Year: 2019

Number of pages: 56

Number of appendices: 24

The aim of this thesis was to identify the economic opportunities for young people to save and invest, to find out how young people make use of existing savings and investment opportunities, as well as to find out what factors have an impact on young people's saving and investment decisions. The study focused on young people aged 18–29. The thesis was commissioned by Tampereen Seudun Osuuspankki.

Saving is an excellent way to manage finances and allows you to develop wealth over a long term. Savings bring security and confidence to economy. The economic outlook is favorable for saving and investing, as economic growth is expected to continue, as well as low interest rates and income growth increase the financial space of households. The life situation has a significant impact on saving and investing.

There are many different opportunities for saving and investing available to young people, and the supply of new products will continue to grow. In addition to the most common savings and investment opportunities, the thesis also deals with less common investment targets among young people, such as insurance savings and derivatives. The respondents to the survey were mostly familiar with the most common savings and investment opportunities, but less common products were only known by one-tenth.

Based on the results of the survey, it can be said that most young people are trying to save, and most young people have the financial opportunity to save and invest. With low deposit rates, young people need more information on savings and investment opportunities they can take advantage of. However, the risk associated with investment contributes to limiting the use of certain investment opportunities, but, for example, an ASP account and low risk investment funds are a viable option for a low-risk investor. The research results also showed that the risk and return on investment was of great importance among men, while among women, the investment decision was more likely based on ethical aspects and the domestic origin of the investment.

Keywords: saving, investing, investment options, risk, opportunities, young adults

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo.....	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Aikaisempia tutkimuksia.....	8
1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja rakenne.....	9
2 TALOUDEN NÄKYMÄT JA NUORTEN KULUTUSKÄYTTÄYTYMINEN.....	11
2.1 Talouden näkymät suomessa	11
2.2 Radikaali epävarmuus.....	13
2.3 Nuorten kulutuskäyttäytyminen	14
2.3.1 Yksinkertainen elinkaarihypoteesi.....	14
2.3.2 Nuorten aikuisten elämäntilanne.....	15
2.3.3 Nuorten kulutustottumukset ja käyttäytyminen.....	16
2.3.4 Nuorten taloustaidot.....	17
3 SÄÄSTÄMINEN JA SIOITTAMINEN.....	18
3.1 Pankkitalletukset	18
3.1.1 Käyttötili	19
3.1.2 Kasvutuottotili.....	19
3.1.3 ASP-tili	20
3.2 Vakuutussäästäminen.....	21
3.2.1 Säästövakuutukset.....	21
3.2.2 Eläkevakuutus.....	22
3.3 Sijoitusrahastot.....	22
3.3.1 Korkorahastot.....	24
3.3.2 Osakerahastot.....	25
3.3.3 Yhdistelmärahastot	26
3.3.4 Indeksirahastot.....	26
3.3.5 ETF-rahastot eli indeksiosuusrahastot.....	26

3.4 Osakkeet.....	27
3.4.1 Osakkeen tuotto.....	27
3.4.2 Kasvu- ja tuotto-osakkeet.....	28
3.5 Johdannaiset.....	28
3.6 Aika, tuotto ja riski.....	30
3.6.1 Korkoa korolle.....	30
3.6.2 Eri omaisuusluokkien tuotot pitkässä juoksussa.....	31
3.6.3 Riskin pienentäminen hajauttaen.....	32
4 SELVITYS PANKIN NUORILLE TARJOTTAVIEN PALVELUJEN KEHITTÄMISEKSI	34
4.1 Toimeksiantaja.....	34
4.2 Tutkimusmenetelmä ja aineisto.....	34
4.3 Kyselyn laatiminen.....	36
4.4 Kyselytutkimuksen tulokset.....	37
4.4.1 Elämäntilanne ja asuminen.....	38
4.4.2 Tulot ja menot.....	38
4.4.3 Säästäminen ja sijoittaminen.....	40
4.4.4 Suhtautuminen aikaan, tuottoon ja riskiin.....	44
4.4.5 Sijoituspäätökseen vaikuttavat tekijät ja mieluisin asiointikanava ...	46
4.5 Johtopäätökset tutkimustuloksista.....	48
5 YHTEENVETO.....	50
LÄHTEET	52
LIITTEET	56

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Kotitalouksien rahoitusolot (Euro ja talous 2018).	12
Kuvio 2. Kotitalouksien säästämisaste, tulot ja menot (Euro ja talous 2018).	13
Kuvio 3. Asuntosäästöpalkkiojärjestelmä (ASP:in avulla [18.02.2019]).	20
Kuvio 4. Sijoitusrahastotoiminnan peruseriaate (Puttonen & Repo 2011, 31).	24
Kuvio 5. Korkoa korolle -ilmiö (10 vuoden säästämisellä [08.04.2019]).	31
Kuvio 6. Eri omaisuusluokkien tuotot pitkässä juoksussa (Nordnet 2018).	32
Kuvio 7. Säästämisen säännöllisyys. (Kysymys 13).	40
Kuvio 8. Tietämys eri sijoitusmahdollisuuksista. (Kysymys 16).	41
Kuvio 9. Miksi säästät tai sijoitat? (Kysymys 20).	43
Kuvio 10. Sijoitusprofiilin hahmottaminen. (Kysymys 23).	45
Kuvio 11. Säästö ja sijoituspäätökseen vaikuttavat tekijät. (Kysymys 25).	46
Kuvio 12. Mieluisin asiointikanava säästö ja sijoitusasioissa? (Kysymys 26).	47

1 JOHDANTO

Säästäminen on erinomainen tapa hallita omaa taloutta ja pyrkiä kerryttämään varallisuutta pidemmällä aikavälillä. Säästöt tuovat turvaa ja vakautta omaan talouteen, ja niiden avulla voidaan varautua etukäteen yllättäviin menoihin. (Sinustakin säästäjä [02.03.2019].)

Säästäminen voidaan kiteyttää pidemmän ajanjakson kuluessa tapahtuvaan jonkin suuruisen rahasumman tallettamiseen säännöllisesti (Hultkranz & Masalin 2007, 48). Merkittävä tekijä säästämisessä on myös, että rahaa laitetaan sivuun ilman kummempaa tuottotavoitetta esimerkiksi pankkitilille, joka on yleinen tapa säästää (Pesonen 2013, 10). Säästäminen kuitenkin muodostaa ongelman rahan maatessa pitkään pankkitilillä. Rahan arvo alkaa laskea ajan kuluessa, inflaation ollessa korkeampi kuin pankin tarjoama talletuskorko. (Sijoittajan sielunelämää [05.03.2019].)

Sijoittamisella tarkoitetaan tyypillisesti sijoituskohteiden ostoa, hallussapitoa ja sijoituskohteiden myymistä tarkoituksena tehdä voittoa. Sijoittamisen keskeisimpiä piirteitä ovat riskinotto ja tavoiteltava tuotto. (Pesonen 2013, 10.) Sijoittaminen on säästämisen seuraava askel (Sijoittajan sielunelämää [05.03.2019]).

Pesosen (2013, 7) mukaan meistä jokaisen tulisi säästää edes vähän, jos siihen on mahdollisuus. Suomessa useat kotitaloudet kärsivät pitkäjänteisen talouden suunnittelun puutteesta, ja ehkä juuri tämän takia useat kotitaloudet joutuvat elämään yllättävän tiukalla budjetilla. Pienetkin ylimääräiset säästöt saattavat auttaa yllättäviin menoihin, jos kiinteät kuukausittaiset menot on jo ennestään tarkasti laskettu ja budjetoitu. Jokaiselle kotitaloudelle säännöllinen säästäminen ei kuitenkaan ole mahdollista.

1.1 Aikaisempia tutkimuksia

Aikaisempia tutkimuksia aiheeseen liittyen löytyi kattavasti. Useat opinnäytetyöt käsittelevät säästämistä ja sijoittamista sekä kulutustottumuksia. Aikaisempia tutkimuksia etsiessä havaittiin, että useista töistä löytyi paljon samoja piirteitä tämän työn kanssa, esimerkiksi säästämisestä ja sijoittamisesta yleisellä tasolla on kerrottu useissa eri opinnäytetöissä. Muutama opinnäytetyö tämän työn kaltaisesti oli rajattu käsittelemään nuorien säästämistä ja sijoittamista. Samankaltaisia töitä tämän opinnäytetyön kanssa ovat Kara (2018) sekä Lehtoniemen ja Männistön (2012) opinnäytetyöt. Aiemmista opinnäytetöistä on löydettävissä yhtäläisyyksiä säästämisen ja sijoittamisen osalta, myöskin kyseisten opinnäytetöiden toimeksiantajina ovat toimineet OP-Ryhmän Osuuspankit.

Kara (2018) selvittää opinnäytetyössään nuorten aikuisten säästämis- ja sijoitustottumuksia. Tutkimuksessa käsitellään erilaisia säästämis- ja sijoitustuotteita sekä nuorten tulonlähteitä ja säästämiseen vaikuttavia tekijöitä. Karan tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miten ja minkä verran nuoret säästävät ja sijoittavat sekä minkälaisia motiiveja nuorilla aikuisilla on säästää ja sijoittaa. Tutkimuskyselyyn Kara hyödyntää Webropol-kyselytyökalua, joka mahdollistaa sähköisen kyselylomakkeen. Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoituivat salolaiset 18–29-vuotiaat nuoret aikuiset. Kara esittää johtopäätöksessään, että salolaiset nuoret aikuiset säästävät melko säännöllisesti. Lähes puolet salolaisista nuorista säästää rahastoon ja kolmasosa asuntosäästöpalkkiotilille. Säästökohteista säästötili nähtiin turvallisenä tapana säästää ja se oli tutkimuksen mukaan suosituin säästökohde. Eläkeikää varten säästäminen oli ainoastaan kymmenykselle kyselyyn vastanneista nuorista motiivi säästää.

Lehtoniemi ja Männistö (2012) tutkivat työssään nuorten käyttämiä säästämis- ja sijoitusmuotoja sekä nuorten mielestä pankin parhaita lähestymistapoja säästämis- ja sijoitusasioissa. Työssä käsitellään säästämistä ja sijoittamista yleisellä tasolla ja pohditaan yksilöiden kulutuskäyttäytymistä sekä toimeksiantajan asiakkuusstrategiaa. Lehtoniemen ja Männistön tutkimusmenetelmänä oli kvantitatiivinen tutkimustapa ja samankaltaisesti tämän työn kanssa, siinä hyödynnetään sähköistä Webropol-kyselytyökalua. Työn tutkimusaineisto kerättiin Lapin yliopistosta, Lapin ammat-

tiopistosta sekä Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta. Kysely lähetettiin sähköpostitse ja sosiaalisen median välityksellä. Lehtoniemen ja Männistön (2012) mukaan kyselyyn vastanneiden kesken arvottiin 100 euron lahjakortti, joka saattoi hieman vääristää todellista säästämisestä ja sijoittamisesta kiinnostuneiden määrää, toimien motivoivana tekijänä vastausvaihtoehtojen vääristämiselle. Johtopäätöksen mukaan nuoret naiset säästivät enemmän, kun taas nuoret miehet sijoittivat enemmän. Tutkimustuloksissa tuli esille, että Nordean asiakkailta oli laajin tietämys sijoitustuotteista, Danske Bankin asiakkailta rahastoista ja Osuuspankin asiakkailta eri talletusmuodoista.

Lewis ja Messy (2012) ovat julkaisseet artikkelin, jossa käsitellään tämän työn kaltaisesti kulutuskäyttäytymistä sekä säästö- ja sijoitusmahdollisuuksia. Artikkelin tarjoaa myös poliittisen näkökulman, jossa kerrotaan, kuinka valtioiden tulisi rohkaista säästämiseen ja sijoittamiseen sekä kannustaa institutionaalisia sijoittajia jakamaan enemmän tietoa kuluttajille. Säästäminen ja sijoittaminen liitetään vahvasti hyvinvointiin ja talouden kasvamiseen. Lewisin ja Messyn (2012) mukaan säästämiselle ja sijoittamiselle voi syntyä erilaisia esteitä. Esteitä voivat esimerkiksi olla sijoitustuotteiden huono tuntemus, markkinoiden kompleksisuus, rajoittunut pääsy tiettyihin tuoteryhmiin tai kulttuurilliset rajat. Johtopäätöksissä todettiin, että poliittisilla strategioilla voidaan vaikuttaa yksilöiden tapaan säästää ja sijoittaa, sillä poliittisella päätöksenteolla on mahdollisuus vaikuttaa myös yksilöiden tietotaitoon, yleiseen tiedottamiseen ja taloudellisiin kannustimiin.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja rakenne

Opinnäytetyön tavoitteena on, kartoittaa minkälaisia taloudellisia mahdollisuuksia nuorilla on säästää ja sijoittaa ja selvittää miten nuoret hyödyntävät erilaisia säästö- ja sijoitusmahdollisuuksiaan sekä selvittää millä tekijöillä on vaikutusta nuorten säästö- ja sijoituspäätökseen.

Teoreettisessa viitekehyksessä tarkastellaan Suomen taloudellista tilannetta, radikaalia epävarmuutta ja nuorten kulutuskäyttäytymistä sekä tutustaan erilaisiin

säästö- ja sijoitusinstrumentteihin, joihin nuorilla on mahdollisuus säästää tai sijoittaa. Teoriaosuus sisältää myös aika-, riski- ja tuottokomponentin, jolla on oleellinen vaikutus säästämiseen ja sijoittamiseen.

Opinnäytetyön tutkimusosa toteutetaan Webropol-kyselytyökalun avulla kvantitatiivisena tutkimuksena, jonka avulla saadaan ajankohtaista tietoa nuorten säästämisen ja sijoitusmahdollisuuksista. Kysely kohdennetaan Suomen nuorisolain (L 20.12.2016/1285 3 §) mukaisesti 18–29-vuotiaille nuorille. Kysely kohdennetaan ensisijaisesti pirkanmaalaisille ja seinäjokelaisille nuorille.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarjota ajankohtaista tietoa nuorten säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista opinnäytetyön toimeksiantajalle, Tampereen Seudun Osuuspankille. Opinnäytetyön tarkoituksena on myös auttaa toimeksiantajaa hahmottamaan paremmin vallitsevaa tilannetta nuorten keskuudessa sekä auttaa kehittämään nuorille suunnattuja säästämisen ja sijoittamisen palveluita. Toimeksiantajan näkökulmasta aihe on hyvin ajankohtainen ja kyselystä saatuja tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi markkinointiviestinnän tukena uusia säästö- ja sijoitus tuotteita tarjottaessa.

Seuraavassa luvussa tarkastellaan Suomen taloudellisia lähtökohtia vuoteen 2019, radikaalia epävarmuutta markkinoilla sekä nuorten kulutuskäyttäytymistä. Luvussa kolme kuvataan pankkitallettajan säästämismahdollisuuksia ja käsitellään pankkitalletuksen hyviä ja huonoja puolia sekä kerrotaan erilaisista sijoitusvaihtoehdoista, mukaan lukien korkoa korolle-efekti, riskin pienentäminen hajauttaen ja havainnollistetaan eri omaisuusluokkien kannattavuutta pitkässä juoksussa. Luvussa neljä tutustutaan toimeksiantajaan ja esitellään kyselytutkimuksen laatimisprosessi sekä kyselyn tulokset. Neljäs luku päättyy johtopäätöksiin, jossa kyselytuloksia analysoidaan tarkemmin. Viides luku pitää sisällään yhteenvedon, jossa tiivistetään työn keskeisimmät asiat yhteen teorian ja tutkimuksen osalta.

2 TALOUDEN NÄKYMÄT JA NUORTEN KULUTUSKÄYTTÄYTYMINEN

Säästämisen ja sijoittamisen kannalta talouden näkymät vaikuttavat olennaisesti käytettävissä olevien tulojen määrään. Alhainen korkotaso, positiivinen tulokehitys ja myönteisesti kehittyvä taloudellinen tilanne lisää kotitalouksille taloudellista liikkumavaraa. Tulevaisuuden ennustaminen on kuitenkin haastavaa, joten muuttuviin talouden näkyymiin varautuminen on suotavaa.

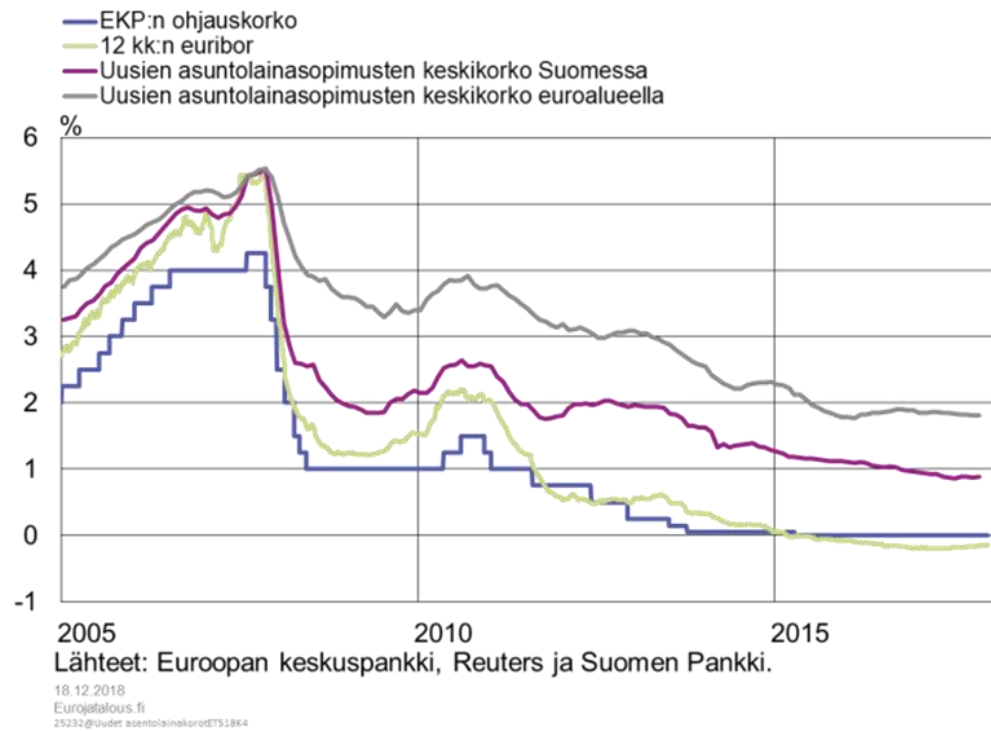
Elämäntilanteella on olennainen vaikutus säästämisen ja sijoittamiseen. Etenkin opiskelijataloudet saattavat kokea taloudellista niukkuutta, mutta voidaan sen kuvitella olevan ainoastaan tilapäistä. Nuorten talousosaamisessa esiintyy huomattavaa vaihtelua ja raha-asioiden huolellinen hoitaminen edellyttää nuorilta perehtymistä käytännön taloustaitoihin. Tässä luvussa käsitellään talouden tulevaisuuden näkymiä, epävarmuutta markkinoilla ja nuorten kulutuskäyttäytymistä.

2.1 Talouden näkymät suomessa

Kotitaloudet ovat saaneet nauttia jo yli kolmen vuoden jatkuneesta talouskasvusta ja edellytykset kasvun jatkumiselle ovat olemassa. Talouskasvun kuitenkin odotetaan olevan huomattavasti maltillisempaa, kuin kahden viimeisen vuoden aikana.

Vuonna 2019 BKT:n odotetaan kasvavan 1,9 prosenttia ja tästä eteenpäin pitkän aikavälin kasvupotentiaalin mukaan eli noin 1,5 prosentin vuosivauhtia. Talouskasvua Suomessa on vauhdittanut palveluiden ja tavaroiden viennin kehittyminen sekä kotitalouksien kehitystä on vauhdittanut alhaiset korot (kuvio 1) ja täten myös käytettävissä olevat tulot ovat kasvaneet. (Euro ja talous 2018.)

Kotitalouksien rahoitusolot ovat pysyneet keveinä

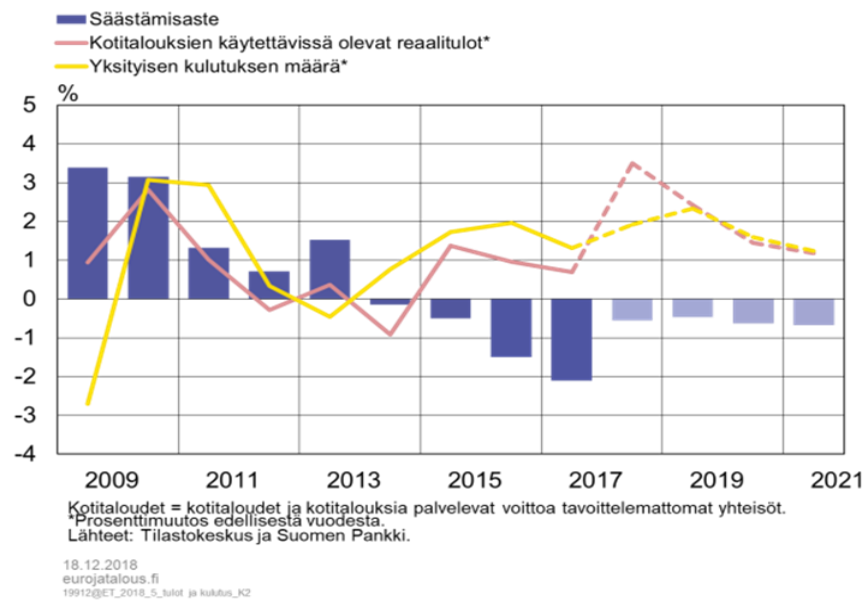

Kuvio 1. Kotitalouksien rahoitusolot (Euro ja talous 2018).

Vuonna 2019 aikana yksityisen kulutuksen odotetaan kasvavan keskimäärin noin 2 prosentin vauhtia, mutta vauhdin odotetaan tyyntyvän ennustejakson lopussa. Ennustejakson alkupuolella voidaan havaita kasvuvauhdin jäävän käytettävissä olevien tulojen kasvuvauhtia hitaammaksi, tästä huolimatta kotitalouksien säästämisaste pysyy edelleen negatiivisena. (Kuvio 2; Euro ja talous 2018.)

Vuoden 2018 aikana kotitalouksien ostovoimaa ja käytettävissä olevien tulojen määrää kasvatti nopeasti parantunut työllisyystilanne. Työllisten määrä kehittyi vuonna 2018 noin 2,5 prosenttia edellisvuodesta. Suhdanteen kypsyessä työllistymisen kasvu voidaan jatkossa rajata enää vajaan puolen prosentin kasvuun vuodesta 2021 alkaen. Kun otetaan huomioon ansiotulon kehittyminen sekä työllisyyden parantuminen, kotitalouksien käytettävissä oleva tulo kasvaa reaalisesti noin 3,5 prosenttia. Alhainen korkotaso ja tulokehitys tuottavat kotitalouksille lisää liikkumavaraa ja helpottavat lisävelkaantumisen mahdollisuutta. (Euro ja talous 2018.)

Kotitalouksien kulutus seurailee tulokehitystä

Kuvio 2. Kotitalouksien säästämisaste, tulot ja menot (Euro ja talous 2018).

Tuloverotukseen tehdään kevennyksiä vuoden 2019 aikana, mutta muutoksilla ei ole juurikaan vaikutusta ostovoimaan valmisteverojen korotuksen ja työntekijän eläkemaksujen nousun johdosta. Kotitalouksien säästämisaste pysyy edelleen negatiivisena, mutta säästämisaste on kehittynyt positiivisesti viime vuosiin verrattuna. Korkojen nousua odotetaan vuoden 2019 jälkipuolella, tämä voi osittain selittää säästöasteen kehittymistä kotitalouksissa. (Euro ja talous 2018.)

2.2 Radikaali epävarmuus

Wahlroos (2017, 11) pohtii, että radikaali epävarmuus merkitsee haastetta nykyiselle varainhoidolle sekä kyseenalaistaa miten voidaan hahmottaa tulevaa ja miten voidaan suojautua tulevaisuuden tuomilta riskeiltä?

Wahlroos (2017, 11–12) katsoo, että poliittisen riskin voi huomata pienentyneen lukuun ottamatta viime vuosia rahapoliittisen ymmärryksen kehittyessä ja talousosaimisen kasvaessa, myös päättäjien taitamattomuudesta johtuneet riskit ovat pienentyneet huomattavasti. Tulevaisuutta ei ole ainoastaan vaikea ennustaa ja sen pelkkä

hahmottaminenkin voi olla lähes mahdotonta. Valtaosa sijoittajien kohtaamasta riskistä markkinoilla ei siten enää ole valuutta- tai korkoriskiä, vaan lähinnä teknologiariskiä. Olemme jo oppineet suojautumaan valuutta- ja korkoriskiltä, mutta mikään matemaattinen tai tilastollinen apuväline ei auta suojautumaan radikaalilta epävarmuudelta. Nykyhetkessä teknologialla on suuri vaikutus siihen, miten elämme tai teemme sijoituspäätöksiä. Finanssimarkkinoilta voikin löytyä tienviitta tulevaisuuteen, mutta sekin on vaikeasti hahmotettavissa.

2.3 Nuorten kulutuskäyttäytyminen

Tässä työssä nuorella aikuisella tarkoitetaan suomen nuorisolain (L 20.12.2016/1285 3 §) mukaisesti 18–29-vuotiaita nuoria aikuisia.

Nuorten aikuisten kotitaloudet muodostavat heterogeenisen ryhmän, jonka sisällä eri elementit esimerkiksi elämäntilanne, tulotaso ja toimeentulon eri lähteet vaihtelevat paljon. Nuorien osalta siirtyminen sujuvasti eri elämänvaiheisiin, ei ole enää niin sujuvaa, vaan niiden välille saattaa tulla monenlaisia katkoksia. (Wilska 2001.)

Tulot, säästäminen ja kulutus vaikuttavat keskeisesti kotitalouksien taloudelliseen toimintaan, joten useimmiten kotitalouksien yksityinen kulutus kuvataan hyvinvoinnin lopullisena tavoitteena. (Riihelä & Sullström 2008, 63.)

2.3.1 Yksinkertainen elinkaarihypoteesi

Yksinkertaisen elinkaarihypoteesin kantavana ideana on, että yksilö maksimoi koko elinikänsä hyötyä siten, että tulojen, resurssien ja mahdollisen perinnön nykyarvo on yhtä suuri kuin kulutuksen nykyarvo. Tulojen vaihtelusta huolimatta, kulutusta pyritään tasaamaan yli elinkaaren. (Riihelä & Sullström 2008, 65.)

Tyypillisen tuloprofiilin mukaan tulotason odotetaan kasvavan keski-ikään asti, jonka jälkeen tulokehitys hidastuu ja eläkeiän saavuttaessa yksilön tulotaso laskee. Säästämisen avulla yksilö voi tasata kulutusta yli elinkaaren, joten säästämisen mahdollistaa käänteisen vaikutuksen yksilön ikääntyessä. Tyypillisesti nuorena otetaan lainaa, keski-ikäisenä säästetään ja vanhana hyödynnetään kertyneet säästöt.

Näin ollen säästämisen keskeisin motiivi on turvata tulevat menot sekä turvata eläkeiän kulutus tulojen laskiessa. (Riihelä & Sullström 2008, 65.)

Lewis ja Messy (2012, 12) pohtivat, että otettaessa huomioon elinkaaren, tulojen ja korkojen epävarmuus, kulutuksen tasoittaminen on vaikeampaa. Vaikka yksinkertainen elinkaarihypoteesi auttaa selittämään säästämisen merkitystä, jossain määrin säästämisen vaikeus on moniselitteisempää.

2.3.2 Nuorten aikuisten elämäntilanne

Oman talouden perustaminen on käännekohta ja merkittävä siirtymävaihe nuoren aikuisen elämässä. Nuoren vastuulle tulee tuolloin oman talouden päätökset ja oman talouden vastuullinen hoitaminen. Nuoret joutuvat usein tekemään elämässään päätöksiä ja valintoja, joilla usein suuri taloudellinen merkitys. (Peura-Kapanen 2013.)

Nuorilla on tapana liittää vastuullinen taloudenhoito itsenäistymiseen ja irtaantumiseen lapsuudenkodistaan. Itsenäistymisvaihe on kuitenkin haasteellinen päivittäisen taloudenhallinnan ja toimeentulon näkökulmasta. (Peura-Kapanen 2013.)

Nuorten vanhemmilla on usein tapana toimia taloudellisina puskureina nuoren itsenäistymisvaiheessa. Kupari (2011) kertoo myös nuorten asumistutkimuksessaan, että 42 prosenttia kyselyyn vastanneista nuorista oli saanut taloudellista tukea vanhemmilta tai isovanhemmiltaan.

Kaikilla nuorilla ei kuitenkaan ole yhtäläistä turvaverkkoa, ja osa nuorista ei halua esimerkiksi myöntää vanhemmilleen vaikeuksista velkaantumisen suhteen (Lehtinen & Leskinen 2005).

Opiskelijoiden tulojen ollessa pieniä, johtaa tuloköyhyys usein myös kulutusköyhyyteen. Opiskelijatalouksien kokemasta niukkuudesta huolimatta, voidaan kuitenkin ajatella, että kulutusköyhyys on pääosin elämänvaiheeseen liittyvää ja täten myös tilapäistä. (Ylitalo 2009.)

Elämäntilanteella on myös merkittävä vaikutus säästäjän tai sijoittajan tavoitteisiin, sillä sijoittamisen aikaväli ja riskinsietokyky sekä sijoittamisen tuottotavoitteet poikkeavat toisistaan parikymppisen opiskelijan ja 70-vuotiaan eläkeläisen välillä. Nuoret uskaltavat tyypillisesti ottaa enemmän riskiä paremman tuotto-odotuksen toivossa verrattuna ikääntyneempään väestöön. (Anderson & Tuhkanen 2004, 17.)

2.3.3 Nuorten kulutustottumukset ja käyttäytyminen

Nykynuorien kulutustottumuksiin ja käyttäytymiseen vaikuttaa suurilta osin heidän vanhemmista sukupolvista poikkeava taustansa. Enemmistö nuorista kuuluu hyvinvoinnin sukupolveen, jolla on verraten paremmat mahdollisuudet saada aineellisia resursseja kotoaan, kuin vanhemmilla sukupolvilla. Aineellisesta hyvinvoinnista on tullut arkipäivää nyky-yhteiskunnassa. Tyypillisiä piirteitä nuorten kulutustottumuksissa ovat normittomuus, voimakas kulutusalttius, jännityksen ja aktiivisen elämän haku. Perusasenteiltaan nuoret ovat pääasiassa samankaltaisia ja melko perinteisesti ajattelevia, toisin kuin ajatellaan. Nuoret arvostavat työntekoa, vastuuta ympäristöstä, terveyttä, liikuntaa, koulutusta ja perhettä. (Lampikoski & Lampikoski 2000, 73–74.)

Kupari (2011) kertoo tutkimuksessaan, että kolme neljäsosaa nuorista on joutunut sopeuttamaan talouttaan selvitäkseen asumismenoistaan. Nuoret ovat esimerkiksi joutuneet tinkimään muusta elämästä tai perustarpeistaan sekä mahdollisesti työskentelemään opintojen ohella.

Itsenäistymisvaiheessa nuorten kulutuksen rakenne muuttuu merkittävästi, sillä nuorten kotitalouksien kulutusmenoista jopa yli 50 kuluu asumiseen, liikenteeseen ja ruokaan. Nuorten kotitalouksien kulutusmenojen kasvu on jäänyt vuosi vuodelta muita kotitalouksia jälkeen vielä 2000-luvullakin. Syynä kulutusmenojen kasvun hidastumiseen on erityisesti siinä, että vielä vuonna 2006 nuorten aikuisten kotitalouksista peräti joka viides oli opiskelijatalous, joten käytettävissä olevat tulot ja kuluksedellytykset olivat huomattavasti heikommat, kuin muissa kotitalouksissa. (Ylitalo 2009.)

Kaikkien Suomen kotitalouksien kulutusmenot kasvoivat vuosien 1990-2012 aikana noin 30 prosenttia kulutusyksikköä kohden, mutta opiskelijakotitalouksien kulutusmenot sen sijaan vähenivät. Opiskelijakotitalouden käyttäessä vuonna 2012 keskimäärin noin 1210 euroa kuukaudessa, käyttivät muut kotitaloudet Suomessa noin 2000 euroa kulutusyksikköä kohden. (Hatakka 2014.)

Opiskelijoiden tulot koostuvat useimmiten monesta eri lähteestä. Tyypillisimpiä tulonlähteitä opiskelijoille ovat opintoraha ja palkka, joista noin puolet muodostaa opintoraha muiden etuuksien kanssa ja toiset puolet muodostaa palkka. (Hatakka 2014.)

Opiskelijoilla on usein suuremmat menot, kuin tulot, joten käytännössä menojen ja tulojen erotus voidaan kattaa joko säästöillä tai velkarahalla. Opintovelallisten määrä on kasvanut noin kymmenyksellä sen jälkeen, kun valtion takaus otettiin käyttöön 1.8.2011. Opintolainan ottamista kannustaa myös mahdollinen opintolainahyvitys. Kuitenkin samaan aikaan, kun opintolainan ottaminen on yleistynyt, opiskelijoiden tarve käydä töissä on vähentynyt. (Hatakka 2014.)

2.3.4 Nuorten taloustaidot

Peura-Kapanen (2013) huomauttaa, että nuoret aikuiset kokevat tunteviensa ja hallitseviensa arjen talousasiat hyvin. Usein kuitenkin suunnitelmallisuus uupuu talousasioissa ja esimerkiksi laskujen maksaminen saattaa myöhästyä tai raha-asioiden ajattelu on lyhytjänteistä. Itsenäisen elämän aloittaminen ja raha-asioiden huolellinen hoitaminen edellyttää nuorilta varsinkin perehtymistä perustaloustaitoihin. On kuitenkin huomattava, että nuorten talousosaamisella on suurta vaihtelua.

3 SÄÄSTÄMINEN JA SJOITTAMINEN

Säästämisen avulla voidaan hallita tehokkaasti omaa taloutta ja se mahdollistaa varallisuuden kehittymisen pitkällä aikavälillä. Säästöt luovat turvaa ja vakautta omaan talouteen ja niiden avulla voidaan varautua yllättäviin menoihin. Säästämisestä kertynyttä varallisuutta voi hyödyntää myös sijoittamiseen, jolla tarkoitetaan useimmiten sijoituskohteiden ostoa, hallinnointia ja niiden myymistä tarkoituksena tehdä voittoa. Säästö- tai sijoituspäätöstä tehtäessä on oleellista kiinnittää huomiota etenkin aikaan, tuottoon ja riskiin. Vaihtoehtoisia säästö- ja sijoitusmahdollisuuksia on lukuisia, joten ennen säästö- tai sijoituspäätöstä on hyvä selvittää sopivin tuote itselleen.

Tässä luvussa tutustutaan yleisimpiin säästö- ja sijoitusmahdollisuuksiin sekä sijoitusajan, riskin ja tuoton vaikutukseen sijoituspäätöstä tehtäessä. Luvussa esitetään myös nuorille yleisesti harvinaisempia tuotteita kuten johdannaiset ja vakuutus- ja eläkesäästäminen.

3.1 Pankkitalletukset

livarinen (2007, 19) korostaa, että yleinen mielikuva pankista talletuslokerona tai rahasäiliönä on väärä, todellisuudessa asiakkaiden pankkitilille tallettamista varoista tulee laillisesti pankin omaisuutta. Tallettaessa rahaa pankkitilille asiakas vaihtaa talletuksensa pankin lupaukseen maksaa takaisin talletuksen tulevaisuudessa.

Talletuksen ollessa pohjimmiltaan pankin velka asiakkaalle on talletussuojajärjestelmä tarpeellinen lukuisille pientallettajille, joilla ei ole edellytyksiä tai kykyä arvioida talletuspankkien luotettavuutta tai maksukykyä. Talletussuojalla voidaan turvata tallettajan saamiset, jos pankki ajautuu maksukyvyttömäksi. Suomen talletussuojajärjestelmä takaa asiakkaalle saamiset 100 000 euroon asti yhtä pankkia ja tallettajaa kohden. (Pesonen 2013, 79, 80.)

Vuoden 2016 ollessa loppuillaan kotimaisten kotitalouksien pankkitileillä oli yhteensä 85 miljardin edestä pankkitalletuksia (Osakeopas [10.03.2019]).

3.1.1 Käyttötili

Käyttötili on Suomen yleisin tilityyppi ja sen tarkoituksena on pyörittää normaalia maksuliikettä, esimerkiksi palkkatuloja, lapsilisiä ja eläkkeitä. Tilin korko lähentelee nollaa ja eikä riitä päihittämään inflaatiota. (Pesonen 2013, 80.)

Tuhkasen (2006, 91–92) mukaan tilin ollessa lähes nollakorkoinen, tilinhaltijan ei ole järkeä käyttää sitä säästämiseen. Tilin kautta voi kuitenkin suorittaa maksuja pankin konttorissa, verkkopalvelun kautta tietokoneella tai puhelimella sekä siihen voidaan liittää luoton tai luotollinen pankkikortti. Käyttötileille maksetaan pankki-kohtaisesti erilaista korkoa kuukauden alimman saldon mukaisesti. Pienemmät pankit maksavat useimmiten parempaa korkoa luodakseen uusia asiakassuhteita sekä saadakseen talletusvaroja. Usein kuitenkin pienemmät pankit perivät tariffien mukaisia palkkioita tilin hyödyntämisestä, joten merkitys on usein marginaalinen isompaan toimijaan verrattuna.

3.1.2 Kasvutuottotili

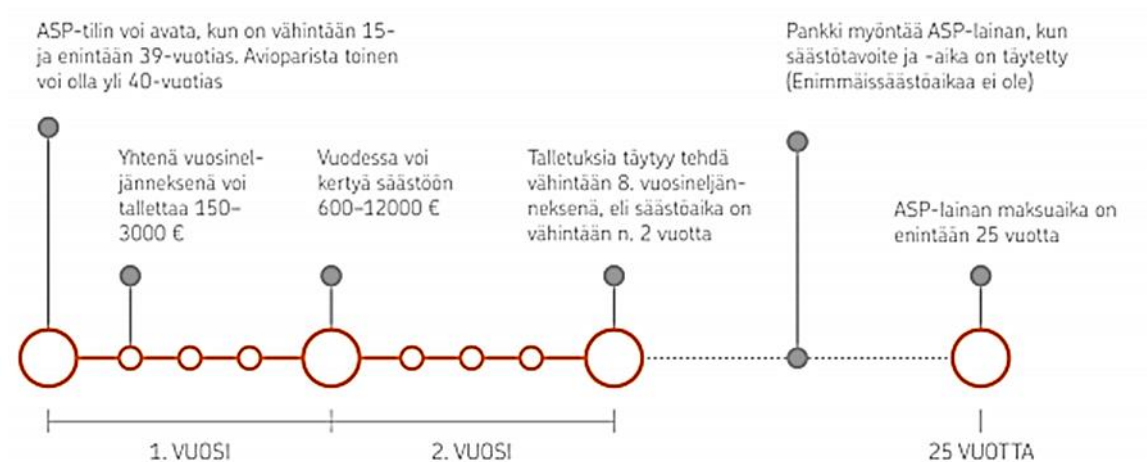
Kasvutuottotili on säästämiseen tarkoitettu tili, jonka säästöille maksetaan korkoa talletussumman mukaisesti (Kasvutuottotili [05.02.2019]). Kasvutuottotili on suunniteltu säästöille, joille ei ole aktiivista käyttöä sekä se sopii hyvin säästäjälle, joka arvostaa varojen vakaata ja turvallista säilyttämistä. Parhaiten tili sopii säästöjen lyhytaikaiseen ja väliaikaiseen säilytykseen.

Säästöt kasvutuottotilillä ovat tarvittaessa käytettävissä, mutta tilin nostorajoitus antaa mahdollisuuden varojen nostamiseen neljä kertaa vuodessa. Talletuskorko tilillä on vähintään 0,15 prosenttia ja enintään 6,00 prosenttia. Tilillä ei ole vähimmäistalletusmäärää, mutta enimmäistalletus määrä suosituksen mukaan on 300 000 euroa. (Kasvutuottotili [05.02.2019].)

3.1.3 ASP-tili

ASP-tilillä tarkoitetaan lakiin perustuvaa asuntosäästöpalkkiotiliä, jonka tarkoitus on helpottaa ensiasunnon hankintaa säästämällä. Asuntosäästöpalkkiotili soveltuu ensiasunnosta haaveilevalle 15–39-vuotiaalle henkilölle, eikä sen aloittaminen edellytä säännöllisiä tuloja. (ASP:in avulla [15.02.2019].)

Asuntosäästöpalkkiotilille on tehtävä talletuksia vähintään 10 prosentin edestä asunnon kauppahintaa kohden. Säästöajan ja tavoitteen täytyttyä, pankki voi myöntää loput 90 prosenttia ASP-lainana, jonka laina-aika on maksimissaan 25 vuotta. Säästöaika täyttyy, kun ASP-tilille talletetaan vähintään 150 euroa kahdeksan kalenterineljänneksen ajan. (ASP:in avulla [15.02.2019].) Alemmassa kuviossa havainnollistetaan asuntosäästöpalkkiojärjestelmän toimintaa.

Kuvio 3. Asuntosäästöpalkkiojärjestelmä (ASP:in avulla [18.02.2019]).

Säästöajan täyttymiselle ei ole enimmäisaikaa, mutta säästäminen kannattaa aloittaa hyvissä ajoin, vaikka asunnon ostaminen tulisi ajankohtaiseksi vasta vuosien päästä (ASP:in avulla [15.02.2019]).

3.2 Vakuutussäästäminen

Vakuutussäästämisellä tarkoitetaan säästämistä tai sijoittamista henkivakuutus- tuotteisiin, joita ovat säästövakuutukset, eläkevakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset (Kontkanen 2009, 134). Tyypillisesti vakuutussäästäminen luokitellaan pitkäaikaiseksi säästämismuodoksi. Eläkevakuutukseen sijoittaminen on tämän lisäksi sidottua, jolla tarkoitetaan, että vakuutuksesta nostaminen ei ole pääsääntöisesti mahdollista ennen eläkeikää.

3.2.1 Säästövakuutukset

Säästövakuutuksella tarkoitetaan tuotetta, johon asiakas maksaa tietyn summan kerralla tai useita kertoja kartuttaakseen säästettyä pääomaa (Kontkanen 2009, 135). Vakuutuksen ottaja tai ennalta määrätty edunsaaja saa maksuista ja niistä mahdollisesti kertyneistä tuotoista sovittuna ajankohtana säästösumman. Yleensä säästövakuutusopimuksen pituus on noin kymmenen vuotta ja säästösumma maksetaan vain siinä tapauksessa, että vakuutettu elää.

Säästövakuutuksiin liitetään usein kuolemanvaraturva, joka kattaa tietyn osan säästösummasta. Nykyinen lainsäädäntö linjaa, että kuolemanvaraturvan pitää olla eri suuruinen kuin säästösumma. Kuolemanvaraturva saa olla enintään 95 prosenttia säästösummasta, mikäli kuolemanvaraturva on pienempi kuin säästösumma. Jos kuolemanvaraturva on taas suurempi kuin säästösumma, pitää sen olla vähintään 105 prosenttia säästösummasta. (Kontkanen 2009, 135.)

OP-Ryhmän [18.02.2019] mukaan säästövakuutuksen omaavan asiakkaan on hyvä muistaa, että sijoitusvakuutuksen edunsaajia ei voi erikseen määritellä testamentilla, vaan vakuutuksen edunsaajamääräys menee testamentin edelle poikkeuksetta. Vakuutetun on siis tärkeä ilmoittaa edunsaajamuutoksista vakuutusta hallinnoivalle taholle, jos edunsaajamuutos tulee ajankohtaiseksi.

3.2.2 Eläkevakuutus

Eläkevakuutusta voi hyödyntää eläketurvan täydentämiseen. Eläkevakuutukseen maksetaan vakuutusmaksuja, joiden perusteella saavutetun eläkeiän jälkeen vakuutusyhtiö maksaa eläkettä eläkevakuutuksen säästöjen mukaisesti. Eläkevakuutus voi olla yksilöllinen vakuutus tai henkilöryhmälle kohdistettu vakuutus, jonka voi ottaa yksityinen henkilö tai työnantaja. (Kontkanen 2009, 135.)

Samoin kun säästövakuutuksessa tuotto määräytyy joko laskuperustekorkoisesti tai sijoitussidonnaisesti. Sijoitussidonnaisessa säästömallissa tuotto muodostuu jonkin sijoitusinstrumentin tai sijoitusrahaston arvonkehityksen mukaan. Ero sijoitussidonnaisen ja laskuperustekorkoisen tuottomallin välillä on siinä, että vakuutettu pystyy itse vaikuttamaan sijoitussidonnaisen tuottomallin kehitykseen. (Kontkanen 2009, 136.)

Eläkevakuutuksen ollessa sijoitussidonnainen voi asiakas itse vaikuttaa vakuutuksen arvonkehitykseen valitsemalla mahdollisesti useita rahastoja vakuutuskuoreen tai vaihtelemalla niiden painotuksia näkemyksensä mukaan ilman veroseuraamuksia. Toisaalta huonot valinnat voivat laskea vakuutuksen arvoa ja arvo voi laskea alle säästetyn pääoman. Näin ollen vakuutukselle on myös mahdollista kertyä negatiivista tuottoa. (Kontkanen 2009, 136.)

Eläkevakuutuksen maksuja voi vähentää verotuksessa aina 5000 euroon asti vuodessa, olettaen, että eläke alkaa aikaisintaan tuloverolain syntymävuoden mukaan määräytyvässä eläkeiässä. Eläkevakuutuksen veroista vähennyskelpoiset maksut vähennetään ensisijaisesti pääomatuloista, jos kuitenkin pääomatuloja ei synny, vähennykset tehdään erityisenä alijäämähyvityksenä ansiotulojen veroista. (OP-Eläkevakuutus [18.02.2019].)

3.3 Sijoitusrahastot

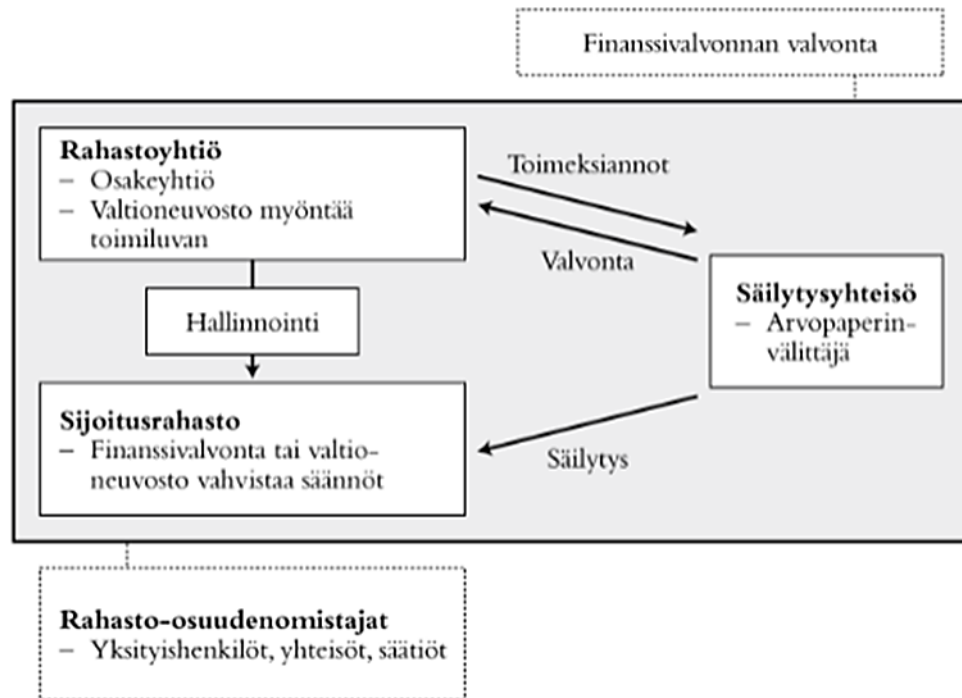
Sijoitusrahasto voidaan määritellä osakkeista, korkoinstrumenteista ja muista arvopapereista koostuvaksi salkuksi, jonka omistajina toimivat siihen sijoittaneet yritykset, yksityishenkilöt ja muut yhteisöt (Puttonen & Repo 2011, 31). Sijoitusrahasto on

käytännössä useiden sijoittajien muodostama kollektiivinen yhteisö, joka tarjoaa omistajilleen mahdollisuuden hyötyä suuren sijoittajan asiantuntemuksesta sekä kustannustehokkuudesta.

Periaate sijoitusrahaston toiminnan taustalla on hyvin yksinkertainen. Säästäjien varallisuus kerätään yhteen, ja ne sijoitetaan useisiin eri arvopapereihin, joista rahasto muodostuu. Rahasto jaetaan keskenään yhtä suuriin rahasto-osuuksiin, jotka tuottavat omistajilleen yhtäläiset oikeudet rahastossa olevaan omaisuuteen. Rahastoyhtiö hallinnoi rahastoa ja sijoituspäätöksiä, eikä omista rahastossa olevia arvopapereita, sillä ne kuuluvat sijoittajille. (Puttonen & Repo 2011, 30.)

Pesonen (2013, 116) korostaa, että varsinkin piensijoittaja pääsee jo pikkusummalla mukaan ammattilaisen hoitamaan rahastoon ja hyötyy samalla hajautuksen tuomasta hyödystä, koska rahaston varat sijoitetaan rahaston säästöjen mukaisesti useisiin eri sijoituskohteisiin.

Rahastot luokitellaan tyypillisesti sijoituskohteiden, maantieteellisen hajautuksen ja sijoitustyylin mukaisesti. Rahastoja on lukuisia ja niitä ilmestyy jatkuvasti lisää. (Pesonen 2013, 132.) Sijoitusrahaston toimintaperiaate tarkemmin esiteltynä kuviossa 4.

Kuvio 4. Sijoitusrahastotoiminnan peruseriaate (Puttonen & Repo 2011, 31).

3.3.1 Korkorahastot

Korkorahastot voidaan karkeasti jakaa kolmeen eri luokkaan sijoituskohteiden maturiteetin perusteella lyhyen koron, keskipitkän koron ja pitkän koron rahastoihin. Keskeisiä luokitteluperusteita ovat myös jako valtionlainoihin tai yritysriskiä ottaviin rahastoihin, unohtamatta alueellista jakoa. (Pesonen 2013, 133.)

Lyhyen koron rahastot

Lyhyen koron rahastot eli rahamarkkinarahastot sijoittavat varansa esimerkiksi valtion, pankkien tai yritysten liikkeelle laskemiin korkoinstrumentteihin, joiden laina-aika rajautuu enintään 12 kuukauteen. Näitä sijoituksia kutsutaan rahamarkkinasijoituksiksi. Pitkällä aikavälillä rahamarkkinarahastojen tavoitteena on ylittää kolmen kuukauden euribor-koron tuotto. (Puttonen & Repo 2011, 65.)

Rahamarkkinarahastot toimivat vaihtoehtona pankkitalletuksille sekä yhteisöille kassanhallinnan välineenä. Aktiiviset sijoittajat hyödyntävät rahamarkkinarahastoja

varojen väliaikaisena parkkipaikkana siirtäessään varojaan pois esimerkiksi laskeville osakemarkkinoilta tai joukkolainarahastoista. (Tuhkanen 2006, 165.)

Lyhyen koron rahastojen sijoitusten korkoriski pystytään pitämään pienenä sijoittamalla juoksuajaltaan lyhyisiin joukkolainoihin. Näillä edellytyksillä rahamarkkinarahastoja voidaan pitää kaikkein vähäriskisimpinä rahastoina. (Hyttinen 2014, 31.)

Pitkän koron rahastot

Toisin kuin lyhyen koron rahastot, pitkän koron rahastot hakevat tyypillisesti korkeampaa tuottoa ohjatessaan sijoituksensa juoksuajaltaan pitkäaikaisiin joukkolainoihin (Hyttinen 2014, 31).

Pitkän koron rahastojen kantavana ideana on sijoittaa pitkäaikaisiin esimerkiksi valtion, julkisyhteisöjen tai yritysten liikkeelle laskemiin joukkovelkakirjalainoihin, joiden maturiteetti on yli vuoden (Puttonen & Repo 2011, 65).

Tarjolla olevien pitkien korkojen rahastoja voidaan jaotella edelleen maantieteen, luottoriskin, valuutan ja keskimääräisen juoksuajan suhteen (Tuhkanen 2006, 204).

Tuhkanen (2006, 205) huomauttaa, että pitkän ja lyhyen koron rahastojen markkinoinnissa voidaan huomata, että pitkän koron rahastoja markkinoidaan kohtuullisella arvonkehityksellä, kun taas lyhyiden korkorahastojen arvonkehitystä vakaaksi. Pitkän koron rahaston tuotto on tyypillisesti korkeampi kuin lyhyen. Poikkeuksen muodostaa kuitenkin tilanne, jossa korkotaso nousee. Joukkolainan riskin ollessa pääosin hintariskiä korkojen nousu ennakoi sijoitusten arvon laskua. Tuhkanen (s. 205) muistuttaa myös, että mitä pidempi lainan juoksu-aika on, sitä suurempi mahdollinen hinnanmuutos on.

3.3.2 Osakerahastot

Osakerahastot sijoittavat varallisuutensa nimensä mukaisesti pääasiallisesti osakkeisiin. Monella osakerahastolla on myös tapana käyttää sijoitustoiminnassaan johdannaisia. Mikäli rahasto hyödyntää johdannaisia sijoitustoiminnassaan, tämä käy ilmi rahaston esitteestä sekä säännöistä. (Hyttinen 2014, 31.)

3.3.3 Yhdistelmärahastot

Yhdistelmärahastolla tarkoitetaan sijoitusrahastoa, jonka tarkoituksena on sijoittaa varallisuutensa sekä osakkeisiin että korkoa tuottaviin kohteisiin, jolloin sijoitusten painopistettä on mahdollista muuttaa markkinatilanteen vaihtuessa. Rahaston säännöissä määritellään, millaiset painoarvot korko- tai osakesijoituksille asetetaan rahastossa. Myös maantieteelliset painoarvot määritetään rahaston säännöissä. (Puttonen & Repo 2011, 70.)

3.3.4 Indeksirahastot

Indeksirahastolla tarkoitetaan rahastoa, joka sijoittaa varansa vertailuindeksinsä mukaisesti valittuun osakekoriin. Indeksirahaston tapana ei ole ottaa näkemystä osakkeiden valintaan, vaan ostaa osakkeet indeksin painolla (Indeksirahastot [10.03.2019]). Indeksirahasto ei myöskään käy aktiivisesti kauppaa ja rahaston sisältö tarkistetaan vain muutaman kerran vuodessa. Tarkistuksen ohessa rahasto päivittää sijoituksen takaisin indeksin mukaiseksi.

3.3.5 ETF-rahastot eli indeksiosuusrahastot

ETF lyhenne juontuu sanoista Exchange traded fund eli pörssinoteerattu rahasto. Periaatteena ETF-rahastoissa on, että niitä voi ostaa ja myydä pörssissä, kuin osakkeita. ETF-rahastot ovat nousseet suosioon etenkin ammattisijoittajien keskuudessa alhaisten kulujen ja laajan valikoiman vuoksi. (Mikä on ETF? [28.03.2019].)

ETF:n tarkoitus on seurata jotakin määriteltyä indeksiä tai koria, joista kyseistä ETF:ää hoitava rahastoyhtiö perii hallinnointipalkkion, joka vaihtelee 0,07 prosentista 0,77 prosenttiin (Puttonen & Repo 2011, 168).

Yleisesti katsottuna ETF-rahastot ovat kulurakenteeltaan edullisia, mutta Suomalaiset sijoittajat joutuvat mahdollisesti maksamaan lisäkustannuksia niiden hankinnasta tai säilyttämisestä (Puttonen & Repo 2011, 167).

3.4 Osakkeet

Osakkeet ovat sijoitusinstrumentteja, joilla haetaan tuottoa investoidulle pääomalle (Osakeopas [10.03.2019]). Osakkeeseen sijoittavasta henkilöstä tulee samalla kohteena olevan yhtiön omistaja, sillä osakeyhtiön tarjoamat osakkeet ovat lähtöisin osakeyhtiön pääomasta ja siten oikeuttavat sijoittajan omistusoikeuteen. Omistajuus oikeuttaa sijoittajan myös mahdollisesta tuotosta koituvaan osinkoon sekä oikeuden osallistua yhtiökokouksiin ja täten vaikuttaa päätöksentekoon.

3.4.1 Osakkeen tuotto

Osingot ja arvonnousu muodostavat tuoton osakesijoitukselle. Todellinen kulu osakesijoituksesta selviää, kun siitä vähennetään kulut ja verot (Osakeopas [10.03.2019]). Eri yhtiöiden osingonmaksupolitiikka vaihtelee riippuen yrityksen ominaispiirteistä. Yhtiöt saattavat erota toisistaan esimerkiksi tuottoprofiilinsa perusteella, joten toiset yhtiöt voivat maksaa suuria osinkoja, kun taas toiset eivät maksa ollenkaan. (Nasdaq 2016, 91.)

Osinko

Osingolla tarkoitetaan yhtiön jakamaa voitto-osuutta osakkailleen (Osakeopas [10.03.2019]). Yhtiöt jakavat tekemästään voitoista osan osakkeenomistajille ja jättävät usein osan voitosta yhtiöön. Osakkeenomistajat päättävät mahdollisesta osingonjaosta yhtiökokouksessa. Tyypillisesti osingot jaetaan keväisin. Yhtiön jättäessä osan voitoista yhtiöön, voi yhtiö hyödyntää voittoja uusiin investointeihin, joka kasvattaa yhtiön arvoa.

Arvonnousu

Arvonnousu on osakesijoituksen tuoton toinen komponentti, jolla tarkoitetaan markkinahinnan nousua (Nasdaq 2016, 90). Arvonnoususta saatava hyöty realisoituu osakkeen myynnin yhteydessä. Osakkeen myyntihinnan ollessa ostohintaa korkeampi, tuotto on positiivinen. Positiivisesta tuotosta käytetään usein termiä myyntivoitto. Tuoton ollessa päinvastainen eli negatiivinen, puhutaan myyntitappiosta.

3.4.2 Kasvu- ja tuotto-osakkeet

Kasvuosakkeilla tarkoitetaan pääsääntöisesti yhtiöiden osakkeita, jotka ovat suhteellisen uusia sekä omaavat voimakkaan kasvumahdollisuuden (Nasdaq 2016, 91). Tällaisten yhtiöiden tapana on jakaa vain pieni osa voitoistaan osinkoina tai ei ollenkaan. Voittovaroja voidaan täten hyödyntää yrityksen toiminnan kasvun rahoittamiseen.

Sijoittajan hyöty kasvuosakkeissa perustuu osakkeen arvonnousulle. Yhtiön kehityksessä ja kannattavuuden kasvaessa, yhtiön markkina-arvo kehittyy positiivisesti. Kasvuosakkeiden tuoton pohjautuessa yrityksen tulevaisuuden kehitykseen, sisältää se huomattavasti enemmän epävarmuutta, kuin tuotto-osakkeet. (Nasdaq 2016, 91.)

Tuotto-osakkeet voidaan määritellä osakkeiksi, joiden osinkotuotto on vakaa ja korkea. Tuotto-osakkeille jaetaan tyypillisesti suhteellisen suuria osinkoja lähes vuosittain. Yhtiöt, joiden osakkeita nimitetään tuotto-osakkeiksi, ovat pääasiallisesti tuttuja ja suuria ja niiden osakesarjat ovat olleet julkisen kaupankäynnin kohteena jo pidemmän aikaa. (Nasdaq 2016,91)

Näiden yhtiöiden liiketoiminnan kasvu on useimmiten hidasta. Yhtiön hintakehityksen ollessa maltillista, ei yhtiö välttämättä löydä uusia sijoituskohteita ja osakkeen arvonkehityksestä koituva tuotto ei ole niin merkittävää. Tilanteissa, joissa yhtiö ei löydä uusia sijoituskohteita eikä osakkeen arvonkehitys ole merkittävää, maksaa se mielellään voitostaan ylimääräiset varansa osinkoina osakkeenomistajille. (Nasdaq 2016, 91.)

3.5 Johdannaiset

Johdannainen on rahoitusinstrumentti, jonka arvo määräytyy jonkun toisen kohdeetuuden hinnan tai arvon muutokseen perusteella. Kohde-etuus voi olla täten esimerkiksi korko, indeksi, valuutta, raaka-aine tai muut hyödykkeet. (Käsitteet-johdannaiset [15.03.2019].)

Johdannaismarkkinat voidaan jakaa karkeasti kahteen alaluokkaan, joita ovat kaupankäynti vakioiduilla johdannaisilla sekä rahoituslaitosten ylläpitämät kahdenväliset OTC-markkinat (over the counter -markkinat) Pääsääntöisesti OTC-markkinoilla ei käydä kauppaa vaan niitä hyödynnetään yksilöityihin ja räätälöityihin ratkaisuihin. (Kontkanen 2009, 55.)

Yhä useampi yksityissijoittaja on kiinnostunut soveltamaan johdannaisia osana omaa salkkuaan. Pääsääntöisesti syynä suosioon on jatkuva tuoton maksimoimisen etsiminen sekä suojautuminen epävakaata markkinaa vastaan. Uusi sijoittaja, joka astuu ensikertaa johdannaismarkkinoille, epäonnistuu todennäköisemmin, kun onnistuu, johtuen johdannaisten monimutkaisesta luonteesta. Onnistuminen johdannaismarkkinoilla edellyttää vuosien kokemusta. (Nelskylä 2004, 16.)

Optiot

Optiolla tarkoitetaan oikeutta, mutta ei velvollisuutta myydä kaupankäynnin kohteena oleva hyödyke tai arvopaperi ennalta sovittuun hintaan ennalta määrättyinä päivinä tai ennen sitä. (Kontkanen 2009, 57.) Optio voi olla joko osto- tai myyntioptio. Osto-option hankkiessaan sijoittaja saa oikeuden ostaa kohde-etuutena olevan arvopaperin tai hyödykkeen ennalta määrättyyn hintaan tulevaisuudessa. Osto-option haltija ei kuitenkaan ole velvoitettu ostamaan arvopaperia tai hyödykettä. Myyntioption haltijalla on oikeus myydä kohde-etuutena olevat arvopaperit tai hyödykkeet ennalta sovittuun hintaan tulevaisuudessa.

Futuurit ja termiinit

Futuuri ja termiinisopimukset ovat rahoitusinstrumentteja, joilla on korkea riskipitoisuus. Kohde-etuuksien pienikin hinnan muutos voi aiheuttaa suuret tappiot futuuri- ja termiinisijoituksen arvossa. Sijoituksille koituvat tappioivat voivatkin koitua huomattavaksi. (Kontkanen 2009, 57.)

OP-Ryhmän pörssijohdannaiset-julkaisussa [02.04.2019] korostetaan, että termiinisopimusta tehtäessä on huomattava, että sopimus sopii kaupan molempia osapuolia. Sopimuksessa sekä ostaja, että myyjä sopivat tietyn kohde-etuuden ostamisesta ja myymisestä ennalta sovittuna ajankohtana ennalta sovittuun hintaan. Termiini-

kauppa velvoittaa siis molempia osapuolia toteuttamaan kaupan sopimuksen ehtojen mukaisesti. Termiinisopimus velvoittaa myös kaupan molempia osapuolia asettamaan kaupalla vakuudet, jolla voidaan varmistaa molempien osapuolien toimivan velvollisuuksiensa mukaan.

Warrantit

Warrantti voidaan luokitella johdannaisinstrumentiksi, joka on juridisesti arvopaperi, mutta käytännössä option kaltainen tuote. Warrantin arvo perustuu indeksin, arvopaperin, osakkeen, valuutan tai muun kohde-etuuden arvoon. Warrantit mahdollistavat kohde-etuuksien liikehdinnän hyödyntämisen, vaikka ei varsinaisesti kohde-etuutta omistaisikaan. (Nelskylä 2004, 17.)

Osto-option tavoin ostowarrantti oikeuttaa haltijan ostamaan kohde-etuuden, mutta ei velvollisuutta toteuttamaan kauppaa. Myyntiwarrantti puolestaan antaa vastaavan oikeuden, mutta ei velvollisuutta myydä kohde-etuutta tulevaisuudessa. On kuitenkin hyvä huomata ero warrantin ja option välillä. Warrantti on arvopaperistettu optio ja listattu pörssiin, kun taas optiot ovat kaupankäynnin kohteena johdannaispörsissä sekä kahden osapuolen välisiä sopimuksia. (Nelskylä 2004, 17.)

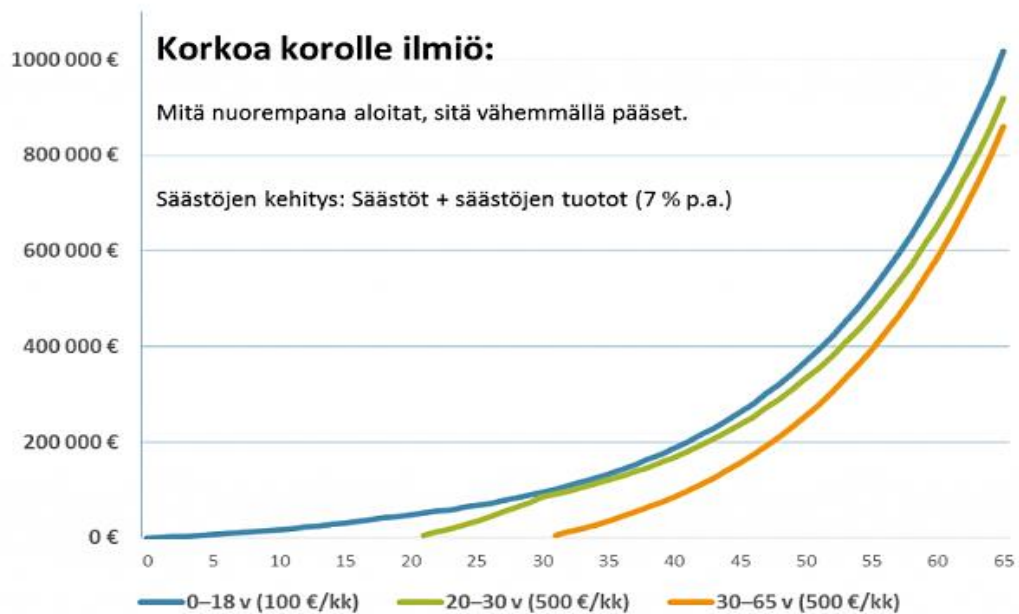
3.6 Aika, tuotto ja riski

Sijoitusajalla on olennainen vaikutus sijoittajan riskinotto-kykyyn. Tämän vuoksi aika nähdään hyvin keskeisenä tekijänä sijoitustoiminnassa. Pääsääntöisesti, mitä pidempi sijoitusaika on, sitä enemmän sijoittaja voi kantaa riskiä sijoituksestaan ja pyrkiä korkeampaan tuottoon. Korkean tuotto-odotuksen sijoituskohteeseen liittyy lyhyemmällä ajalla suurempi riski volatilitettiin eli arvonvaihteluun. Tästä johtuen korkeamman tuotto-odotuksen sijoituskohteita suositaan, kun suunniteltu sijoitusaika on pidempi. (5 vinkkiä sijoittajalle [28.03.2019].)

3.6.1 Korkoa korolle

Korkoa korolle-efekti tarkoittaa, että sijoitetusta pääomasta poikineet tuotot kasvavat korkoa sijoitetun pääoman lisäksi (10 vuoden säästämällä [08.04.2019]). Tämä

mahdollistaa, että samalla kasvuprosentilla hyöttyy enemmän euroissa, kuin jos vain alkuperäinen sijoitussumma kasvaisi. Mitä pidempi sijoitusaika on ja mitä korkeampaa tuottoa sijoitukselleen saa, sitä voimakkaampi vaikutus korkoa-korolle efektiivä on (Korkoa korolle [20.03.2019]). Kuviossa 5 tarkastellaan korkoa korolle-efektiä, oletuksena 7 prosentin vuosittainen tuotto.

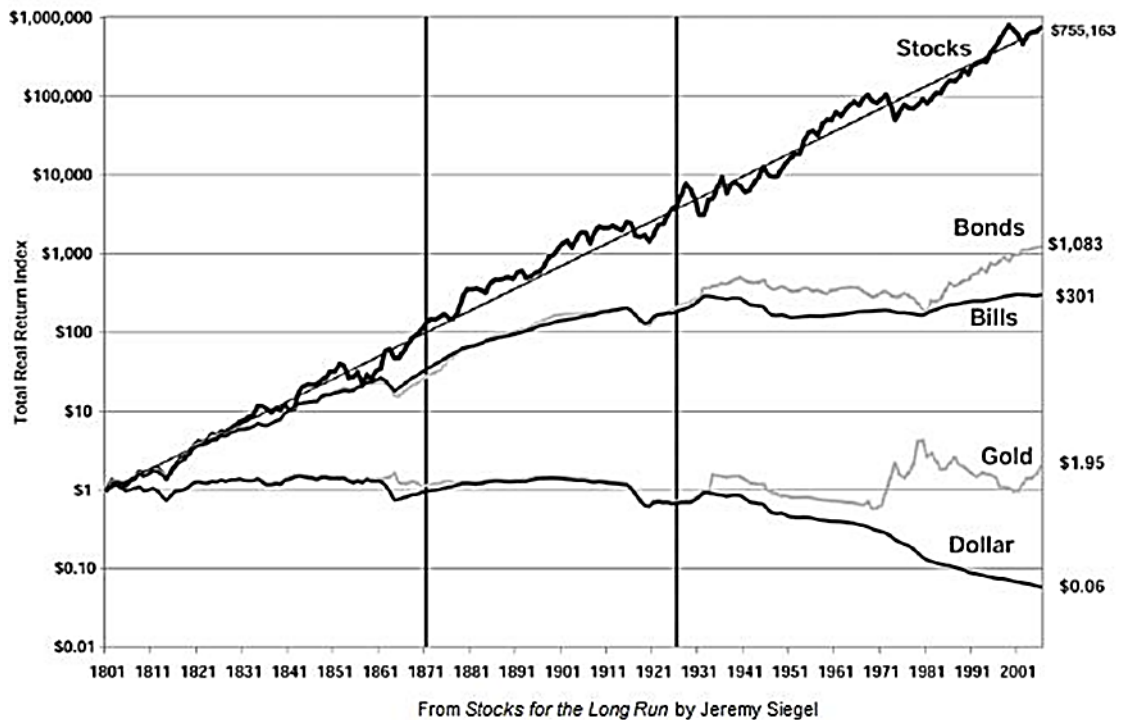
Kuvio 5. Korkoa korolle -ilmiö (10 vuoden säästämällä [08.04.2019]).

3.6.2 Eri omaisuusluokkien tuotot pitkässä juoksussa

Sijoittamisen yhteydessä puheeksi tulee usein eri omaisuusluokat. Eri omaisuusluokkia ovat esimerkiksi osakkeet, valuutat, korot, kiinteistö ja raaka-aineet. Eri omaisuusluokat eroavat toisistaan riskitasoltaan hyvin voimakkaasti. Korkosijoituksissa matalin riski ja tuotto-odotus liittyvät pankkitalletuksiin, kun taas korkeampi tuotto-odotus ja riski yrityslainoihin. Osakesijoitukset ovat tyypillisesti korkean riskin ja tuotto-odotuksen omaisuusluokka ja osakesijoituksen riskitasoon vaikuttaa merkittävästi, onko se kasvu- vai arvo-osake. (5 vinkkiä sijoittajalle [28.03.2019].) Kuviossa 6 havainnollistettu eri omaisuusluokkien tuottoa pitkällä aikavälillä. (Tilasto kuvaa vain Yhdysvaltoja. Käytetty rahayksikkö on dollari.)

FIGURE 1-4

Total Real Return Indexes, 1802 through December 2006

Kuvio 6. Eri omaisuusluokkien tuotot pitkässä juoksussa (Nordnet 2018).

Kuviota tarkastellessa voidaan huomata, että korkeamman riskiluokan omaavat omaisuusluokat ovat tuottaneet parhaiten pitkällä aikavälillä.

3.6.3 Riskin pienentäminen hajauttaen

Hajauttamisella tarkoitetaan sijoitusten jakamista eri sijoituskohteisiin (Pesonen 2011,32). Hajauttaessa sijoitukset eri tavalla ja eri suuntaan liikkuviin sijoituskohteisiin sijoitussalkun kokonaisriski pienenee. Salkkuun voidaan ottaa erilaisia sijoituskohteita, joiden riskitaso poikkeaa toisistaan ja niin edelleen hajauttaa sijoituksia maantieteellisesti sekä eri toimialojen yrityksiin.

Hajautuksen kantavana ideana on, että yritysten parhaat ja huonoimmat tulokset sattuvat eri aikoihin suhdannekierrossa. Epäonnistuminen muualla saattaa tarkoittaa onnistumista toisaalla. (Osakeopas [10.03.2019].)

Ajallinen hajauttaminen

Ajallisella hajautuksella tarkoitetaan, että hiljalleen sijoitustensa riskitasoa nostava sijoittaja saa sijoituksilleen todennäköisesti paremman tuoton, kun kertamerkinnällä riskipitoiseen sijoitukseen aikomallaan sijoitussummalla (Pesonen 2011, 33). Ajallisen hajautuksen keskeinen idea onkin kohtuulliseen keskihintaan pyrkiminen ja lyhyen markkinanäkemyksen välttäminen. Ajalliseen hajauttamiseen perustuvaa ostostrategiaa voikin hyödyntää kiinteään euromäärään sidottuun kuukausittaiseen lisäsijoitukseen valittuun kohdeyhtiöön tai rahastoon. (Oksaharju 2013, 127.)

Toimialakohtainen hajauttaminen

Toimialakohtaisella hajautuksella on mahdollista suojata sijoittajaa yksittäisen toimialan taantumalta siten, että muiden salkkuun kuuluvien toimialojen kehitys on vastakkaisuuntaista ja tasaa yksittäisen sektorin hetkellisesti vaisua kehitystä. Toisaalta on huomattava, että toimialakohtainen hajautus suojaa myös tilanteissa, joissa yksittäisen sektorin palvelut tai tuotteet käyvät teknologisen kehityksen myötä tulevaisuudessa tarpeettomiksi. (Oksaharju 2013, 154.)

Maantieteellinen hajauttaminen

Logiikka maantieteellisen hajauttamisen taustalla on yksinkertainen. Mitä laajemmin sijoittaja hajauttaa salkkuaan maantieteellisesti, sitä vähemmän salkun on mahdollista altistua paikallisille kriiseille. Hajautus maantieteellisesti ja kansainvälisesti on merkityksellistä myös siksi, että kansantalouden kasvu on erityisesti kohdistunut kehittyviin kansantalouksiin, joita ovat Brasilia, Venäjä, Intia ja Kiina. Kyseisiä kehittyviä kansantalouksia kutsutaan BRIC-maiksi. (Oksaharju 2013, 165.)

4 SELVITYS PANKIN NUORILLE TARJOTTAVIEN PALVELUJEN KEHITTÄMISEKSI

Nuorille tarjottavien säästö- ja sijoituspalveluiden kehittäminen on toimeksiantajan kannalta oleellista, jotta tarjottuja palveluita voidaan kehittää ja kohdistaa yhä paremmin sopivaksi kyseiselle asiakasryhmälle. Ajankohtaisen informaation kerääminen ja analysointi auttaa toimeksiantajaa hahmottamaan vallitsevaa tilannetta.

Tässä luvussa esitellään opinnäytetyön toimeksiantaja ja perehdytään hyödynnettävään tutkimusmenetelmään, aineistoon ja kyselyn laatimiseen. Kyseisessä luvussa käsitellään tämän lisäksi tutkimustulokset, joiden johdattelemana siirrytään kyselytuloksien johtopäätöksiin.

4.1 Toimeksiantaja

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii OP Tampere, viralliselta nimeltään Tampereen Seudun Osuuspankki, joka on yksi OP-Ryhmän suurimmista pankeista sekä toimialueensa johtavia pankkeja. OP Tampere on osuuskunnallinen toimija, sen toiminnalla on vakaa arvoperusta. Arvojen kantavana voimana on: ihmisläheisyys, vastuullisuus ja yhdessä onnistuminen. Perustehtävä pankilla on luoda kestävää taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia omistaja-asiakkailleen ja toimintaympäristölleen. (OP Tampere [07.05.2019].)

OP Tampere tarjoaa kattavasti erilaisia finanssipalveluita asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Säästämisen ja sijoittamisen palvelut kuuluvat olennaisesti OP Tampereen tarjoamiin palveluihin.

4.2 Tutkimusmenetelmä ja aineisto

Tutkimus suoritettiin kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimusmenetelmän mukaisesti. Tutkimusmenetelmässä on oleellista tavoitteen kannalta, että voidaan kuvata, selittää, vertailla, kartoittaa ja ennustaa ihmisiä koskevia asioita ja ominaisuuksia. (Vilkkä 2007, 15–19). Määrälliselle tutkimukselle tyypillistä on, että vastaajien määrä

pysyy kohtalaisen suurena. Mitä suurempi otos on, sitä parempi mahdollisuus on saada selville perusjoukon asenteet, kokemukset ja mielipiteet asiasta. Suositeltavana vähimmäismääränä pidetään 100 vastaajaa.

Tavoitteena on, kartoittaa minkälaisia taloudellisia mahdollisuuksia nuorilla on säästää ja sijoittaa ja selvittää miten nuoret hyödyntävät erilaisia säästö- ja sijoitusmahdollisuuksia sekä selvittää millä tekijöillä on vaikutusta nuorten säästö- ja sijoituspäätökseen.

Tutkimuksen pääongelmia ovat:

1. Millä tavalla nuoret hyödyntävät säästö- ja sijoitusmahdollisuuksiaan?
2. Millaisia taloudellisia mahdollisuuksia nuorilla on säästää ja sijoittaa?

Tutkimuksen alaongelmia ovat:

- 1.1 Miten tietoisia nuoret ovat eri säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista?
- 1.2 Miten nuoret suhtautuvat aikaan, riskiin ja tuottoon?
- 1.3 Miten taloudelliset valmiudet vaikuttavat säästämiseen sijoittamiseen?

Tutkimuksessa käsitellään myös nuorten kulutustottumuksia, talouden kokoa sekä mahdollista velkaantumista.

Tutkimuksessa perusjoukon muodostivat kohderyhmään kuuluvat havaintoyksiköt, joita olivat 18–29-vuotiaat nuoret aikuiset. Perusjoukon ollessa suuri, ei kyselyä ollut mahdollista toteuttaa kokonaisotantana, koska sen kaikkia jäseniä olisi mahdoton tavoittaa. Tavoitteena oli saada tulokseksi yleistettäviä päätelmiä, joten perusjoukosta pyrittiin saamaan edustava otos. Otoksiksi tavoiteltiin 250 henkilöä.

Otoskoon vaikuttaa lähinnä tarkkuustavoite. Kantavana ideana on, että mitä tarkemmin otoksen avulla saatujen tulosten halutaan vastaavan perusjoukon lukuja, sitä suurempi otos on otettava. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 175.)

Aineiston keräämistavaksi valittiin kysely, joka on tyypillisin keräämistapa määrällisessä tutkimuksessa. Kysely tunnetaan survey-tutkimuksen keskeisenä menetelmänä. Survey-termi tulee englannin kielestä, ja sillä tarkoitetaan sellaisia kyselyn, haastattelun ja havainnoin muotoja, jossa aineisto kerätään standardoidusti ja joissa

kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta (Hirsjärvi ym. 2007, 188.) Oleellista survey-tutkimuksessa on, että kerätään tietoa standardisoidussa muodossa joukolta ihmisiä. Tavallisesti tämän kaltaisessa tutkimuksessa kerätään tietoa tietyltä ihmisjoukolta ja poimitaan otos yksilöitä. Kerätyn aineiston perusteella pyritään analysoimaan, kuvailemaan, vertailemaan ja selittämään ilmiöitä. (Hirsjärvi ym. 2007, 130.)

Opinnäytetyön kysely toteutettiin Webropol-kyselytyökalun avulla verkossa. Webropol on verkkopohjainen kyselytyökalu, joka on suunniteltu sähköisten kyselyiden toteuttamiseen. Webropol on itsessään helppokäyttöinen ja vaivaton tapa rakentaa mieluinen kysely. Kyselyn nettilinkin avaamisen jälkeen linkkiä on helppo jakaa eri kanavissa ja kysely mukautuu vastaajan laitteen mukaisesti, oli käytössä sitten älypuhelin, tabletti tai tietokone.

Verkkokysely koettiin parhaaksi vaihtoehdoksi toteuttaa kysely, koska nykyään lähes jokaisella nuorella on käytössään jonkinlainen älylaite tai tietokone. Opinnäytetyön aikataulua saatiin myös kiristettyä verkkokyselyn ansiosta. Kyselyn vastausajaksi määriteltiin yksi viikko. Kyselyn linkkiä jaettiin Facebookin kautta sekä se lähetettiin myös Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden sähköpostiin.

4.3 Kyselyn laatiminen

Kyselylomake laadittiin niin, että siihen olisi nopea ja helppo vastata. Vaikka kyselyn aihe on tärkein vastaamiseen vaikuttava tekijä, on kyselyn laatijalla mahdollisuus tehostaa kyselyä tarkalla kysymysten asettelulla sekä lomakkeen laadinnalla. Usein kyselyissä hyödynnetään kolmea kyselymuotoa, joita ovat avoimet kysymykset, monivalintakysymykset ja asteikkoihin perustuvat kysymystyypit. (Hirsjärvi ym. 2007, 193–194.)

Kysymystä laadittaessa oli tärkeää, että kysely sisälsi elementtejä tosiasioista, käytäytymisestä ja toiminnasta, tiedoista, arvoista ja asenteista. Kysymyksissä hyödynnettiin monivalintakysymyksiä, joista osassa oli mahdollista vastata useampaan vaihtoehtoon. Kysymyksiin, joissa oli mahdollista valita yksi tai useampi vaihtoehto, vastaajaa ohjeistettiin kysymyksen ylätunnisteessa. Kyselyssä hyödynnettiin myös

asteikkoon perustuvaa kysymystyyppiä, jolla selvitettiin vastaajille tärkeitä arvoja. Asteikkoon perustuvassa kysymyksessä hyödynnettiin Likertin 5-portaista asteikkoa. Aihepiirin ollessa niin laaja, asetettiin useimpiin kysymyksiin mahdollisuus vastata avoimeen kenttään.

Kyselyn vastaajaystävällisyyttä paransi vastaajan ohjaaminen kysymyksien ylätunnisteita hyödyntäen. Ylätunnisteet sisälsivät tarpeellisen ohjeistuksen kyselyn etenemistä varten. Kyselylomakkeen alaosaan asetettiin etenemismittari, joka näytti vastaajalla prosenteissa, kuinka pitkälle hän oli edennyt kyselyssä.

Ennen kyselylinkin julkaisemista toimeksiantajaa haastateltiin ja kyselyn rakenne muodostettiin niin, että opinnäytetyöstä saatava hyöty olisi korkeampi. Kyselyä testattiin ennen julkaisua muutaman potentiaalisen vastaajaehdokkaan toimesta. Kyselyyn tehtiin testien perusteella joitakin parannuksia, sekä kieliasua muutettiin selkeämmäksi.

4.4 Kyselytutkimuksen tulokset

Tutkimus suoritettiin huhtikuussa 2019 ja siihen osallistui yhteensä 305 henkilöä. Vastanneista henkilöistä 13 oli yli 29-vuotiaita. Yli 29-vuotiaat eivät soveltuneet tutkimuksen kohderyhmään, joten opinnäytetyöhön hyödynnettäviä vastauksia oli yhteensä 292 kappaletta.

Kyselyyn vastanneista henkilöistä 67 prosenttia oli naisia ja 33 prosenttia miehiä (liite 2, kuvio 2). Suurin osa vastaajista (53 %) oli valinnut koulutustaustakseen ammattikorkeakoulun. Lukion oli käynyt 20 prosenttia vastanneista ja ammattikoulun 17 prosenttia vastanneista. Yliopiston koulutustaustakseen valinneita oli ainoastaan 4 prosenttia vastaajista (liite 2, kuvio 3). Kysely kohdennettiin Facebookin omalle sivulle ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun sähköpostiin, joten vastaajien oletettiin pääsääntöisesti olevan koulutustaustaltaan ammattikorkeakoululaisia. Kyselyä kuitenkin jaettiin Facebookin välityksellä, joten vastauksiin saatiin myös kaivattua satunnaisuutta.

4.4.1 Elämäntilanne ja asuminen

Vastaajista 67 prosenttia eli enemmistö oli opiskelijoita. Työntekijöitä edusti 23 prosenttia vastaajista ja itsensä alemmaksi toimihenkilöksi ilmoittaneita oli 6 prosenttia vastanneista. Ylempiä toimihenkilöitä vastaajista oli 4 prosenttia. Työttömiä vastanneiden joukossa oli ainoastaan yksi. (liite 2, kuvio 4.)

Suurin osa vastaajista (73 %) asui vuokra-asunnossa ja 16 prosenttia vastaajista kertoi asuvansa omistusasunnossa. Vastaajista 6 prosenttia asui vanhempiensa luona, 1 prosentti asumisoikeusasunnossa. Loput (4 %) vastasivat kyselyn vapaaseen kenttään, jossa mainittiin asumismuodoksi esimerkiksi kumppanin asunto ja opiskelija-asunto. (liite 2, kuvio 5.)

Selkeästi suurimman osan (86 %) talouden koko oli 1–2 henkilöä. 3–5 hengen talouksiin kuuluivat 14 prosenttia vastaajista ja yli viiden hengen talouksiin kuuluvia henkilöitä löytyi ainoastaan yksi. (liite 2, kuvio 6.)

4.4.2 Tulot ja menot

Suurin osa vastaajien tuloista kertyi joko palkasta tai opintotuesta tai muista etuuksista (liite 2, kuvio 7) Palkansaajia vastaajista oli 71 prosenttia, kuin myös opintotukea tai muita etuuksia sai 71 prosenttia vastanneista. Vastanneista 11 prosenttia kertoi tulojen muodostuvan myös pääomatuloista ja 4 prosenttia vastaajista ilmoitti tulonlähteeseen lahjoitukset. Kysymyksen avoimeen viestikenttään annettiin mahdollisuus kertoa muista mahdollisista tulonlähteistä. Avoimessa kentässä mainittiin tulonlähteeksi esimerkiksi yritystulo.

Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 98 prosenttia sai opintukea tai muita etuuksia, tämän lisäksi opiskelijoista 58 prosenttia kertoi tulojensa koostuvan myös palkkatuloista. Opiskelijoista 8 prosenttia oli vastannut pääomatulot yhdeksi tulonlähteeseen. Oli positiivisesti yllättävää, että jopa 8 prosenttia opiskelijoista kertoi tulonsa muodostuvan osittain pääomatuloista.

Vastaajista 49 prosenttia kertoi säännöllisten tulojensa verojen jälkeen olevan alle tuhat euroa kuukaudessa (liite 2, kuvio 8). Vastaajista toiseksi suurin osa (37 %)

kertoi tuloikseen verojen jälkeen 1000–2000 euroa. 9 prosenttia vastaajista sijoitti vastauksensa välille 2000–3000 euroa. Vain 3 prosenttia vastaajista ilmoitti tuloikseen 3000–4000 euroa. Yli 4000 euron tienavia oli ainoastaan 2 prosenttia vastaajista. Miehet ansaitsivat keskimäärin paremmin, kuin naiset. Suurin ero miesten ja naisten välillä oli 2000–3000 euron tuloluokassa, jossa miehillä oli lähes nelinkertainen edustus naisiin verrattuna.

Suurin osa vastaajista (61 %) ilmoitti säännöllisiksi menoikseen 500–1000 euroa kuukaudessa (liite 2, kuvio 9). Toiseksi suurin osa (18 %) ilmoitti säännöllisiksi menoikseen 1–500 euroa. 1–500 euroa vastanneista kotona asuvat henkilöt muodostivat suhteessa suurimman joukon. 15 prosenttia vastaajista ilmoitti säännöllisiksi menoikseen 1000–1500 euroa, 3 prosenttia vastaajista 1500–2000 euroa ja ainoastaan 1 prosentti vastaajista ilmoitti säännöllisiksi menoikseen 2000 euroa tai enemmän. Kotona asuville opiskelijatalouksille menot olivat suhteessa pienimpiä, sillä omaan asuntoon tai ruokaan ei välttämättä kulu paljoa varallisuutta.

Suurimmalla osalla vastanneista (73 %) oli lainaa (liite 2, kuvio 10). Vastaajista, joilla oli lainaa 88 prosentilla oli opintolainaa, 21 prosentilla asuntolainaa, 13 prosentilla autolainaa ja 6 prosentilla kulutusluottoa. Avoimeen vastauskenttään vastauksen oli antanut 4 prosenttia vastaajista, avoimessa kentässä mainittiin seuraavia lainoja: metsälaina, sijoituslaina ja yrityslainalaina (liite 2, kuvio 11). 52 prosenttia vastaajista ei lyhentänyt tällä hetkellä lainaansa ollenkaan. 20 prosenttia vastaajista ilmoitti lyhentävänsä lainaa 1–200 euron välillä. Vastaukset yli 200 euron lainan lyhentämiseen, jakautuivat muiden vastausvaihtoehtojen välillä hyvin tasaisesti, ollen noin kymmenen prosentin tuntumassa vaihtoehtojen kohdalla. (liite 2, kuvio 12.)

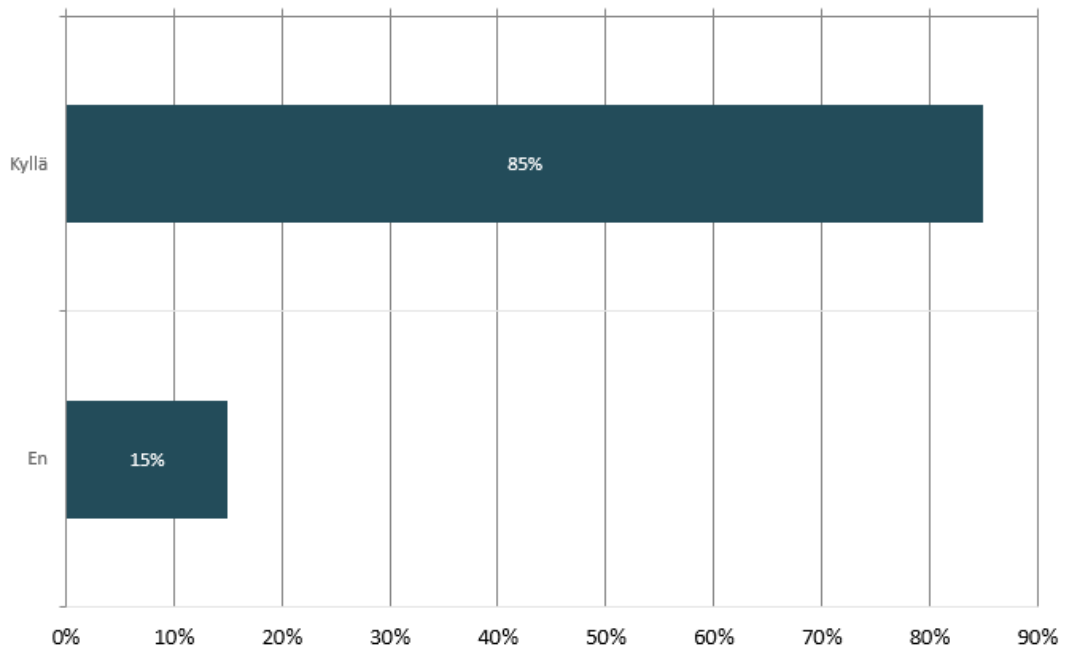
Tulot ja menot vaikuttavat hyvin paljon säästö- tai sijoituspäätökseen. Etenkin opiskelijoiden tulotaso oli alhainen, mutta yli puolet opiskelijoista kompensoivat alhaisia tuloja työllä, jolloin käytettävissä olevien tulojen määrä kasvoi. Opintolainan suosio on edelleen nousussa, sillä käytettävissä olevat opiskelijoiden tulot ovat muuten alhaiset tai riittämättömät elämiseen, mikäli omia säästöjä tai työtä ei ole. Käytettävissä olevien tulojen määrää nostattaa hieman myös se, että opintolainaa ei lyhennetä opintojen aikana.

4.4.3 Säästäminen ja sijoittaminen

Vastaajista 85 prosenttia ilmoitti pyrkivänsä säästämään säännöllisesti (kuvio 7). Kuvion perusteella voidaan olettaa, että motivaatio säännölliseen säästämiseen on kasvanut nuorten keskuudessa.

13. Pyritkö säästämään säännöllisesti?

Vastaajien määrä: 292

Kuvio 7. Säästämisen säännöllisyys. (Kysymys 13).

Suurin osa vastaajista (33 %) ilmoitti pystyvänsä säästämään kuukaudessa 100 euroa tai enemmän (liite 2, kuvio 14). Toiseksi suurin osa vastaajista (22 %) ilmoitti mahdollisuudekseen säästää 20–50 euroa kuukaudessa. Kolmanneksi eniten vastauksia (18 %) keräsi vaihtoehto 50–100 euron kuukausittainen säästömahdollisuus. 1–20 euroa vastauksen ilmoittaneiden vastausprosentti oli 13 prosenttia ja loput vastanneista (14 %) ilmoittivat, että mahdollisuutta säästämiseen kuukausittain ei olisi ollenkaan. Tuloksien mukaan miehillä mahdollisuus yli 100 euron kuukausisäästämiseen oli lähes puolet korkeampi, kuin naisilla. Jopa 86 prosentilla vastaajista olisi mahdollista säästää kuukausittain. Tämä tulos osoitti, että säästämisen trendi on voimakkaassa kasvussa sekä säästämisaste on kehittynyt positiivisesti. Aiempiin tutkimuksiin peilaten, tulos yllättää positiivisesti.

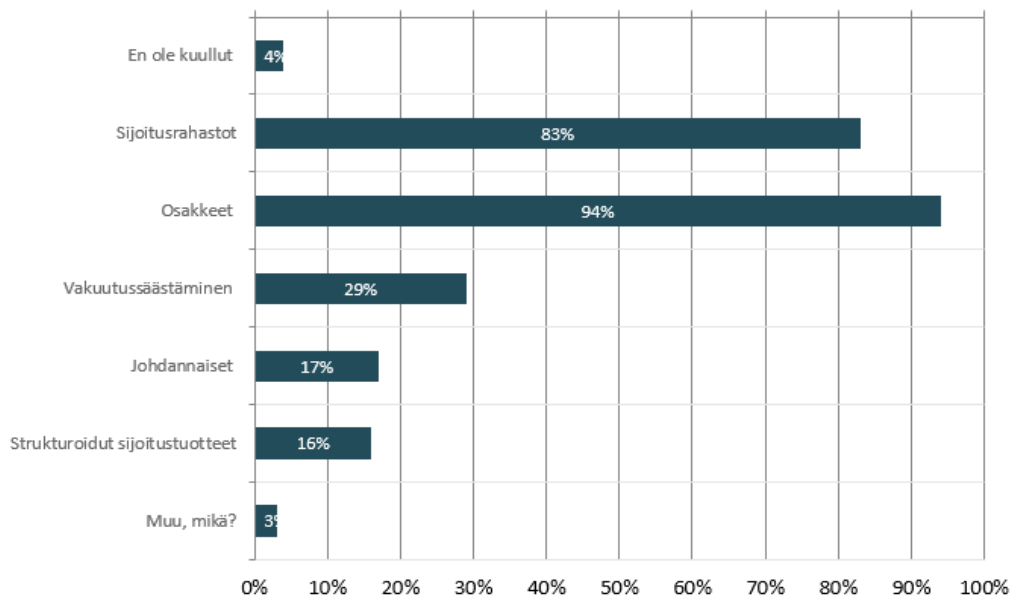
Vastaajista 97 prosenttia oli tietoisia mahdollisuudesta säästää säästötilille, 72 prosenttia käyttötilille ja ASP-tilille säästäminen oli tuttua 82 prosentille vastaajista. Kolmasosa vastaajista ilmoitti tietävänsä vakuutussäästämisestä. Avoimeen vastauskenttään vastauksia antoi 9 prosenttia kyselyyn osallistuneista. Kymmenen henkilöä avoimeen vastauskenttään vastanneista henkilöistä kertoi tuntevansa myös rahat. Avoimessa kentässä suosituksi vastaukseksi osoittautui myös säästölipas. (liite, 2, kuvio 15).

Sijoitusmahdollisuuksista kysyttäessä (kuvio 8) osakkeet olivat suurimman osan vastaajista (94 %) tiedossa. 83 prosenttia vastaajista oli kuullut myös sijoitusrahastoista. Vakuutussäästäminen tarjottiin vaihtoehdoksi myös sijoitusmahdollisuuksia kysyessä ja vastaajista kolmasosa tunsi vakuutussäästäminen. 17 prosenttia vastaajista ilmoitti tietävänsä johdannaiset sijoitusmahdollisuutena ja 16 prosenttia strukturoidut sijoitustuotteet. 4 prosenttia ei ollut kuullut lainkaan sijoitusmahdollisuuksista.

16. Mistä sijoitusmahdollisuuksista olet kuullut aiemmin?

Voit valita yhden tai useamman vastausvaihtoehdon

Vastaajien määrä: 292, valittujen vastausten lukumäärä: 721

Kuvio 8. Tietämys eri sijoitusmahdollisuuksista. (Kysymys 16).

Yhdeksän vastaajaa (3 %) valitsi vaihtoehdon "muu, mikä?" ja vastauksissa tuli esille muun muassa kryptovaluutat ja kiinteisiin omaisuusluokkiin sijoittaminen.

Säästämisen ja sijoittamisen tuotteiden tietämys oli suhteellisen hyvällä tasolla, mutta etenkin pankille tärkeät tuotteet: Strukturoidut sijoitustuotteet ja vakuutus-säästäminen olivat vain harvan vastaajan tietämyksessä. Kyseisistä tuotteista informoiminen paremmin nuorten keskuudessa voisi lisätä tietämystä. Säästötilin ja ASP-tilin tietämys kyselytuloksissa ei yllättynyt sillä ASP-tilin suosio on noussut viime vuosien aikana vahvasti ja säästötili on turvallinen tapa säilyttää rahoja ilman kummempaa tuottotavoitetta. Sijoitustuotteissa sijoitusrahastot ja osakkeet olivat luonnollisesti tunnettuja ratkaisuja. Kyselyssä hieman yllätti, että jopa 17 prosenttia vastaajista tunsi johdannaiset, joita on pidetty tähän asti lähinnä ammattimaisten sijoittajien sijoituskohteina.

Suurin osa vastaajista (30 %) oli kuullut säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista netistä (liite 2, kuvio 17). Vastaukset jakautuivat hyvin tasaisesti, 26 prosenttia vastaajista ilmoitti vastauksessaan kuulleensa säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista kavereiltaan ja 23 prosenttia vastaajista oman pankkinsa sivuilta. 1 prosentti vastaajista ilmoitti, ettei ollut kuullut kummastakaan mahdollisuudesta aiemmin. Jopa 20 prosenttia vastaajista ilmoitti kuulleensa säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista muualta ja antoivat vastauksensa avoimeen vastauskenttään. Useat avoimeen kenttään vastanneista olivat kuullut säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista vanhemmiltaan tai koulun luennoilta. Tämän lisäksi sijoitusmahdollisuuksista oli kuultu esimerkiksi sijoitustapahtumissa.

Vastaajista 46 prosenttia säästi ensisijaisesti säästötilille ja 24 prosenttia ASP-tilille. Käyttötilille ensisijaisesti säästäneiden osuus oli 14 prosenttia vastaajista (liite 2, kuvio 18). 9 prosenttia vastanneista ei säästänyt lainkaan. Alemman tuloluokan edustajilla ei ollut vastaavanlaisia motiiveja säästää, kuin korkeamman tuloluokan vastaajilla. Kolme vastaajista (1 %) säästi vakuutussäästämisen muodossa. 6 prosenttia vastaajista ilmoitti vapaassa vastauskentässä säästävänsä pääosin rahoitukseen. Talletuskoron alhaisuuden vuoksi oli hyvä tutustuttaa nuoria vakuutussäästämisen pariin, sillä vain kolme vastaajaa säästi vakuutussäästötuotteeseen.

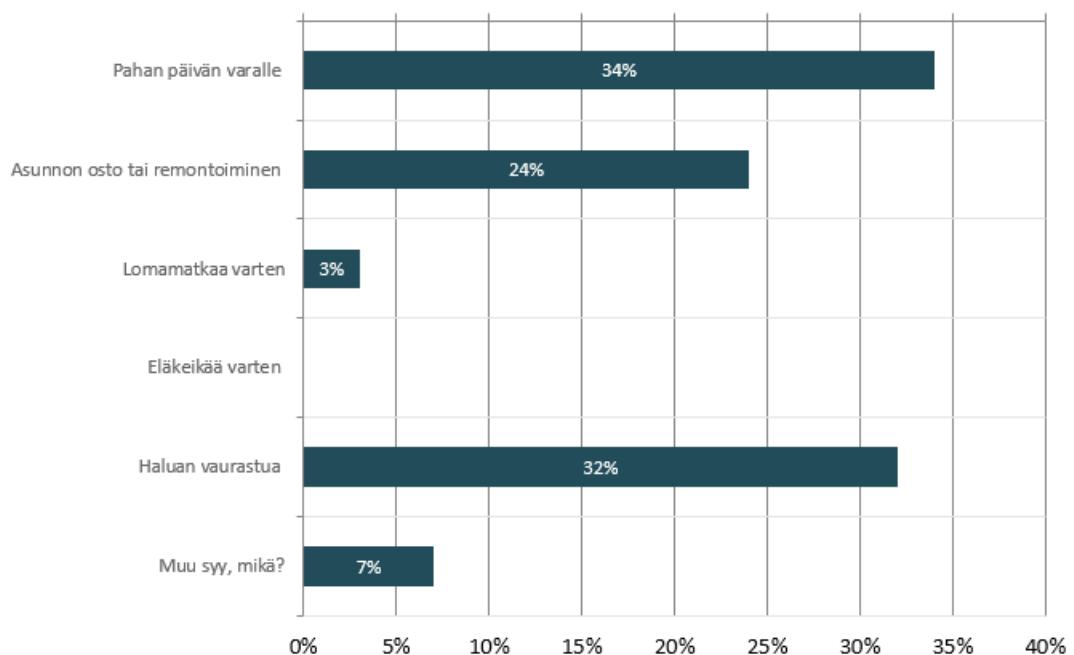
Vastaajista 56 prosenttia ei sijoittanut lainkaan. Varsinkin miesten ja naisten välinen ero sijoittamisessa oli huomattava. 68 prosenttia naisista ei sijoittanut lainkaan, kun miesten luku oli vastaavasti 30 prosenttia. Sijoitusrahastot olivat ensisijaisena sijoit-

tusmuotona suosituin, sijoitusrahaston ensisijaiseksi sijoituskohteeksi valitsi 29 prosenttia vastaajista. 13 prosenttia kyselyyn vastanneista ilmoitti sijoittavansa ensisijaisesti osakkeisiin. Naisista osakkeisiin sijoitti ensisijaisesti vain 7 prosenttia, kun taas miehistä 27 prosenttia sijoitti ensisijaisesti osakkeisiin. 2 prosenttia vastaajista valitsi vapaan vastauskentän, jossa vastaajat ilmoittivat ensisijaisesti sijoittavansa esimerkiksi indeksirahastoihin, metsään ja kryptovaluuttoihin. (liite 2, kuvio 19.)

Kun vastaajilta kysyttiin, miksi säästät tai sijoitat? (kuvio 9) 34 prosenttia vastaajista ilmoitti syyksi säästämisen ja sijoittamisen varautumisen pahan päivän varalle. Toiseksi suosituin syy säästämisen ja sijoittamisen oli halu vaurastua, jonka ilmoitti 32 prosenttia vastaajista. Asunnon ostaminen tai remontoiminen nähtiin myös tärkeänä säästö ja sijoituskohteena, 24 prosenttia vastaajista valitsi kyseisen vaihtoehdon. 3 prosenttia vastaajista ilmoitti syyksi säästämisen ja sijoittamisen lomamatkan. Vain yksi vastaajista (0,34 %) säästi tai sijoitti eläkeikää varten.

20. Miksi säästät tai sijoitat?

Vastaajien määrä: 292

Kuvio 9. Miksi säästät tai sijoitat? (Kysymys 20).

Kuvio osoittaa, että eläkeikää varten säästäminen tai sijoittaminen ei ollut yleistä nuorten keskuudessa. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että halu vaurastua ja pahan päivän varalle säästäminen ovat suosituimpia syitä säästää tai sijoittaa.

Vapaaseen vastauskenttään vastauksen antoi 7 prosenttia vastaajista. Vastauksen antaneisiin vastaajiin kuului myös henkilöitä, jotka olivat aiemmin kertoneet, etteivät säästä tai sijoita, joten osassa vastauksissa ilmaistiin säästämisen tai sijoittamisen puutteellisuus. Avoimen vastauskentän perusteella havaittiin säästämällä ja sijoittamisella olevan erilaisia tavoitteita, esimerkiksi taloudellinen riippumattomuus sekä harjoittelu ja kokeilu olivat syitä säästää tai sijoittaa.

4.4.4 Suhtautuminen aikaan, tuottoon ja riskiin

Tarkasteltaessa vastaajien sijoitushorisonttia selvisi, että 67 prosenttia vastaajista olisi valmis säästämään tai sijoittamaan yli viiden vuoden aikavälillä (liite 2, kuvio 21). Suodatuksot eri sukupuolten, elämäntilanteen tai tuloluokkien välillä eivät tuoneet eroa lopputulokseen, vaan kaikissa yllämainituissa suodatuksissa yli viiden vuoden sijoitushorisonttia kannatettiin yli 60 prosenttisesti. Vastaajista 15 prosenttia olisi valmis sijoittamaan 3–5 vuoden aikavälillä. 11 prosenttia vastaajista olisi valmis sijoittamaan 1-3 vuoden aikavälillä. 0–1 vuotta sijoitusajakseen valitsi 7 prosenttia vastaajista. Nuorten tietoisuus sijoitusajan merkityksestä sijoituksen tuottoon on kasvanut.

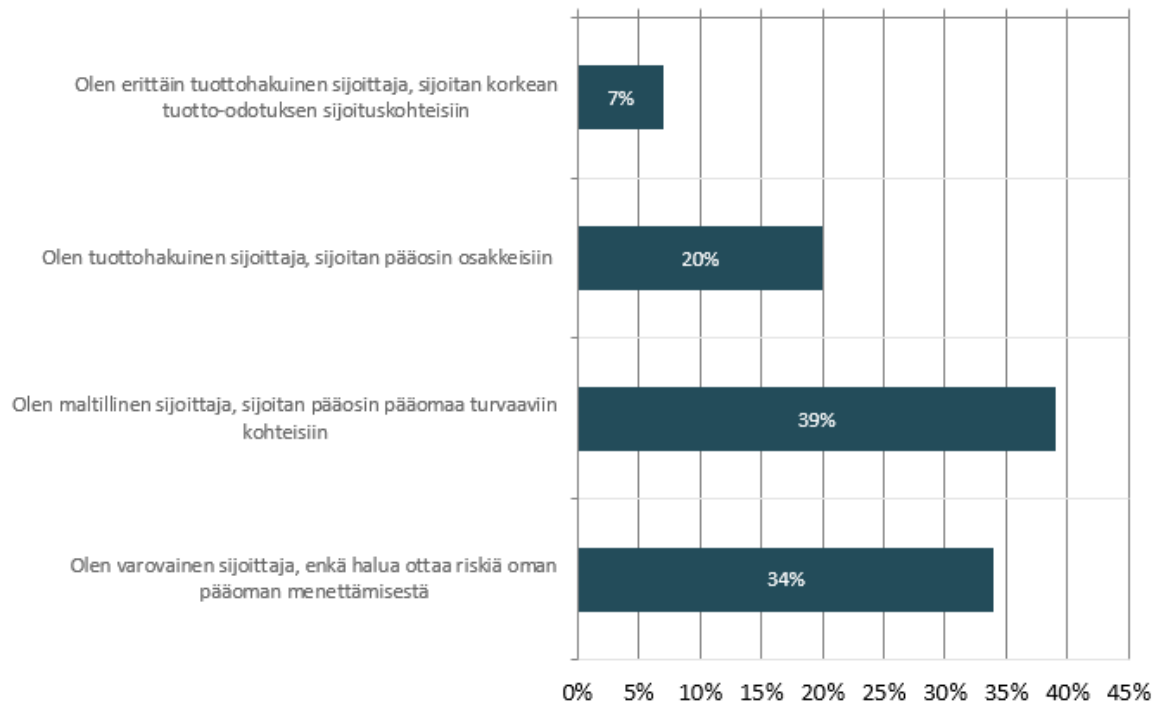
Vastaajista 45 prosenttia olisi valmis ottamaan enemmän riskiä paremman tuotto-odotuksen toivossa. 55 prosenttia vastaajista ei kuitenkaan olisi valmis ottamaan enempää riskiä. Naisten ja miesten välinen ero riskinsietokyvyssä oli merkittävä. Naisista ainoastaan 32 prosenttia ilmoitti olevansa valmis korkeampaan riskiin paremman tuotto-odotuksen toivossa, kun taas kyselyyn vastanneiden miesten vastaava luku oli 72 prosenttia. (liite 2, kuvio 22.)

Kysymyksessä 23 (kuvio 10) kysyttiin vastaajilta ” Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa sinua parhaiten sijoittajana?” Vastaajista suurin osa (39 %) koki itsensä maltilliseksi sijoittajaksi, halutessaan sijoittaa pääosin pääomaa turvaaviin kohteisiin. Toiseksi suurin osa vastanneista (34 %) tulkitsi itsensä varovaiseksi sijoittajaksi, eikä halunnut ottaa riskiä oman pääomansa menettämisestä. 20 prosenttia vastaajista ilmoitti olevansa tuottohakuinen sijoittaja ja sijoittavansa pääosin osakkeisiin. Vä-

hiten vastauksia (7 %) sai vaihtoehto, jossa määriteltiin vastaaja erittäin tuottohakuiseksi sijoittajaksi, joka sijoittaa pääosin korkean tuotto-odotuksen sijoituskohteisiin.

23. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa sinua parhaiten sijoittajana?

Vastaajien määrä: 292

Kuvio 10. Sijoitusprofiilin hahmottaminen. (Kysymys 23).

Vastauksien suodatuksen jälkeen havaittiin, että miesten ja naisten välinen ero oli huomattava, sillä erittäin tuottohakuisia sijoittajia miehissä oli lähes yhdeksän kertaa enemmän, kuin naisissa sekä tuottohakuisia sijoittajia miehissä oli yli puolet enemmän.

Kysymyksessä 24 kysyttiin ”Miten reagoisit, jos sijoitustesi arvo laskisi äkillisesti 30 prosenttia?”. 61 prosenttia vastaajista jäisi odottamaan paikalleen, eikä tekisi sijoitukselleen mitään. Vastaajista 11 prosenttia olisi valmis sijoittamaan lisää, sijoitustensa laskiessa 30 prosenttia. 12 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että etsisi uuden sijoituskohteen vanhan rinnalle. Osa vastaajista (7 %) olisi valmis myymään omistuksensa välittömästi. 9 prosenttia vastaajista antoi vastauksen avoimeen vastauskenttään, jossa useimmat vastaajista olivat vastanneet, etteivät tietäisi

mitä tehdä. Avoimien vastauksien perusteella osa vastaajista harkitsisi sijoituskoh-
teen tulevaisuutta ja tekisi päätöksen harkitusti sen mukaisesti. (liite 2, kuvio 24.)

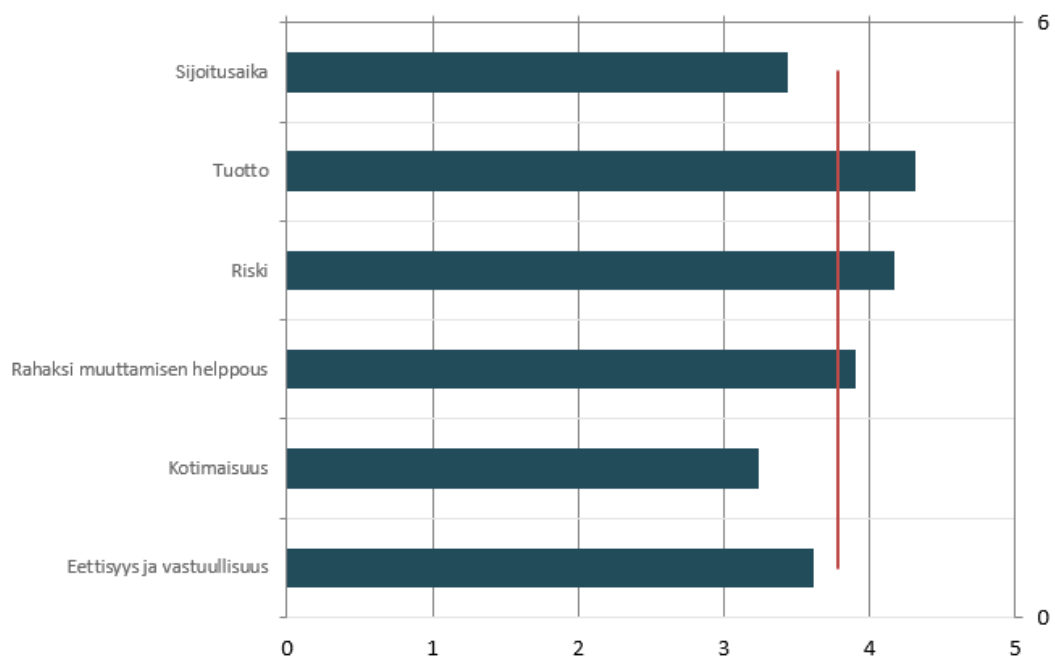
4.4.5 Sijoituspäätökseen vaikuttavat tekijät ja mieluisin asiointikanava

Kysymyksen 25 avulla pyrittiin selvittämään, minkälainen merkitys seuraavilla teki-
jöillä (sijoitusaika, tuotto, riski, rahaksi muuttamisen helppous, kotimaisuus ja eetti-
syys ja vastuullisuus) on vastaajan säästö- tai sijoituspäätökseen. Kysymys asetel-
tiin Likertin viisiportaisen asteikon avulla. (kuvio 11)

25. Minkälainen merkitys seuraavilla tekijöillä on säästö- tai sijoituspäätökseesi?

Valitse jokaista tekijää kohden itseäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto

Vastaajien määrä: 292

Kuvio 11. Säästö ja sijoituspäätökseen vaikuttavat tekijät. (Kysymys 25).

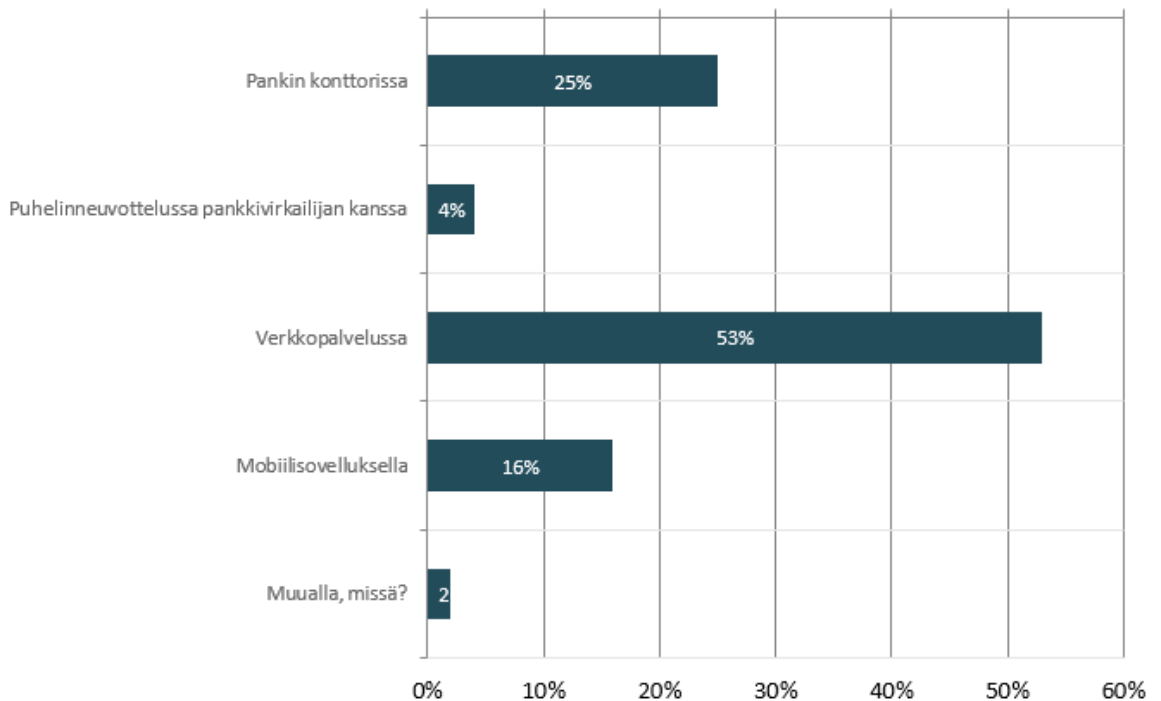
Kysymyksen vastauksien perusteella vastaajien sijoituspäätökseen merkitsivät jon-
kin verran sijoitusaika, tuotto, riski, rahaksi muuttamisen helppous, kotimaisuus
sekä eettisyys ja vastuullisuus. Erityisen suuri merkitys vastaajille oli riskillä ja tuo-
tolla. Tärkeänä pidettiin myös rahaksi muuttamisen helppoutta sekä eettisyyttä. Ko-
timaisuudella ja sijoitusajalla koettiin olevan huomattavasti vähemmän merkitystä

sijoituspäätökseen, mitä muilla tekijöillä. Miehet kokivat, että eettisyydellä ja vastuullisuudella ei ole juurikaan merkitystä sijoituspäätökseen. Naispuolisten vastaajien puolesta eettisyys ja vastuullisuus nähtiin huomattavasti tärkeämpänä tekijänä. Myös kotimaisuus merkitsi enemmän naisille, kuin miehille.

Kysymyksessä 26 (kuvio 12) pyrittiin löytämään mieluisin asiointikanava säästäminen ja sijoittamisen asioille. Suurin osa vastaajista (53 %) hoitaisi mieluiten säästö- ja sijoitusasiansa verkkopalvelussa. 25 prosenttia vastaajista asioisi mieluiten henkilökohtaisesti pankin konttorissa säästö- ja sijoitusasioilla. Mobiilisovellusta säästö- ja sijoitusasiointiin hyödyntäisi mieluiten ainoastaan 16 prosenttia vastaajista. Vastaajista 4 prosenttia olisi valmis hoitamaan säästö- ja sijoitusasiansa puhelinneuvottelussa. Kysymyksessä oltaisiin voitu kartoittaa myös verkko-neuvottelumahdollisuus, joka nostaa suosiotaan nuorten keskuudessa ja sen käytettävyys on yleistynyt.

26. Missä kanavassa hoidat mieluiten säästö- ja sijoitusasiiasi?

Vastaajien määrä: 292

Kuvio 12. Mieluisin asiointikanava säästö ja sijoitusasioissa? (Kysymys 26).

Kysymyksessä annettiin mahdollisuus vastata myös avoimeen vastauskenttään, 2 prosenttia vastaajista valitsi vaihtoehdon ”Muualla, missä?”. Avoimessa vastauskentässä tuli esille, että kysymyksessä annettuja asiointikanavia voisi käyttää vaihdellen.

4.5 Johtopäätökset tutkimustuloksista

Tutkimustuloksista voidaan päätellä, että säännöllisen säästämisen suosio on kasvanut nuorten keskuudessa. Vastaajista 85 prosenttia pyrki säästämään säännöllisesti. Yli kolmasosa nuorista pystyisi säästämään yli 100 euroa kuukaudessa ja ai-noastaan 14 prosenttia vastaajista ei pystyisi säästämään lainkaan.

Nuoret olivat hyvin tietoisia ASP-tilistä ja säästötilistä säästömahdollisuutenaan, mutta suurin osa nuorista ei tiennyt mitä vakuutussäästäminen on. Parhaiten sijoitusmahdollisuuksista tunnettiin osakkeet ja sijoitusrahastot, ja huonoiten tunnettiin johdannaiset ja strukturoidut sijoitustuotteet. Nuoret säästävät ensisijaisesti säästötilille ja sijoittavat ensisijaisesti sijoitusrahastoihin.

Nuoret ovat valmiita säästämään tai sijoittamaan pidemmällä aikavälillä sekä valmiita ottamaan riskiä paremman tuotto-odotuksen toivossa. Suosituin syy säästää tai sijoittaa oli ”pahan päivän varalle” tai ”vaurastuminen”, vain yksi vastaajista ilmoitti syykseen eläkeikää varten säästämisen tai sijoittamisen. Samat syyt ovat havaittu myös aiemmissa tutkimuksissa. Nuoret hoitavat mieluiten säästö- ja sijoitusasiansa verkkopalvelussa. Neljäsosa vastaajista haluaisi yhä käydä pankin konttorissa.

Vastauksia suodatettiin työtilanteen, tulojen ja sukupuolen perusteella. Enemmistö kyselyyn vastanneista henkilöistä oli opiskelijoita. Tulokset osoittavat, että opiskelijoista yli puolet saavat palkkatuloja, opintotuen lisäksi. Tutkimus osoittaa myös, että sukupuolten väliset erot olivat huomattavat etenkin riskinsietokyvyssä ja sijoitusmahdollisuuksien tietoudessa. Naiset olivat sijoitustyypiltään suurimmaksi osaksi maltillisia ja varovaisia säästäjiä- tai sijoittajia, kun taas noin puolet miehistä luokit-teli itsensä erittäin tuottohakuiseksi tai tuottohakuiseksi sijoittajaksi.

Kysyttäessä millä tekijöillä on merkitystä sijoituspäätökseen, huomattiin, että etenkin naiset painottivat eettisyyden ja vastuullisuuden sekä kotimaisuuden merkitystä. Miehillä eniten merkitsi säästö- tai sijoituskohteen tuotto ja riski.

Webropol-kyselytyökalun avulla toteutettuun kyselyyn vastasi yhteensä 305 henkilöä, joista kohderyhmään sopimattomia henkilöitä oli 13 henkilöä. 292 henkilöä vastanneista sopi aiemmin asetettuun kohderyhmään. Kyselyn vastanneista henkilöistä 197 oli naisia ja 97 miehiä. Kyselylomakkeessa ilmeni muutamia epäselviä kohtia, jota olisi voinut tarkentaa. Kyseiset epäselvyydet eivät kuitenkaan paljastuneet testivaiheessa.

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa, minkälaisia taloudellisia mahdollisuuksia nuorilla on säästää- ja sijoittaa ja selvittää miten nuoret hyödyntävät olemassa olevia säästö- ja sijoitusmahdollisuuksia sekä selvittää millä tekijöillä on vaikutusta nuorten säästö- ja sijoituspäätökseen.

Tässä opinnäyte työssä pyrittiin pääsemään lopputulokseen, jossa teoreettinen viitekehys johdattelisi mahdollisimman tehokkaasti mittariin. Opinnäytetyössä pyrittiin varmistamaan, että mittarin kysymykset kattaisivat tutkimusongelman. Mittari suunniteltiin vastaamaan eri alatutkimusongelmiin ja niiden kautta tutkimuksen kahteen pääongelmaan. Kyselyn kokonaisvastaajamäärää (292 henkilöä) voidaan pitää hyvänä luotettavuuden osalta, sillä määrällisessä tutkimuksessa otoskoon pitäisi olla vähintään 100 henkilöä.

Säästäminen on erinomainen tapa oman talouden hallintaan ja se mahdollistaa varallisuuden kehittymisen pidemmällä aikavälillä. Säästöt tuovat turvaa ja vakautta omaan talouteen ja niiden avulla voi varautua yllättäviin menoihin. Säästämisen avulla karttunutta varallisuutta voidaan myös sijoittaa, joka tarkoittaa sijoituskohteiden ostoa, hallinnointia ja sijoituskohteiden myymistä tarkoituksena tehdä voittoa.

Talouden näkymät ovat säästämisen ja sijoittamisen kannalta suotuisat, sillä talouskasvun oletetaan jatkuvan edelleen. Etenkin vauhdittunut palveluiden ja tavaroiden viennin kehitys sekä kotitalouksien keveät rahoitusolot luovat edellytykset käytettävissä olevin tulojen kasvuun. Alhainen korkotaso ja tulokehitys lisää kotitalouksille taloudellista liikkumavaraa. Tulevaisuutta on kuitenkin vaikea ennustaa ja sen hahmottaminenkin on lähestulkoon mahdotonta. Tienviitta tulevaisuuteen voikin löytyä finanssimarkkinoilta.

Tyypillisesti tulotason odotetaan kasvavan keski-ikään asti, jonka jälkeen tulokehitys hidastuu ja eläkeiän saavuttaessa tulotaso laskee huomattavasti, joten säästäminen tulisi aloittaa jo varhaisessa vaiheessa. Elämäntilanteella on olennainen vaikutus säästämisen ja sijoittamiseen. Nuoret ovat valmiita ottamaan enemmän riskiä paremman tuotto-odotuksen toivossa, sillä sijoitusaika on merkittävästi pidempi,

mitä vanhemmalla väestöllä. Etenkin opiskelijataloudet kokevat tietynlaista niukkuutta, mutta voidaan sen kuvitella olevan ainoastaan tilapäistä ja myös suurin osa vastanneista opiskelijoista kompensoi alhaisia tuloja työnteolla. Nuorten talousosaamisessa esiintyy huomattavaa vaihtelua ja raha-asioiden huolellinen hoitaminen edellyttää nuorilta perehtymistä käytännön taloustaitoihin.

Nuorille tarjottavia eri säästö- ja sijoitusmahdollisuuksia on paljon ja uusien tuotteiden tarjonta jatkaa kasvuaan. Yleisimpien säästö- ja sijoitusmahdollisuuksien lisäksi työssä käsiteltiin nuorien keskuudessa harvinaisempia sijoituskohteita kuten vakuutussäästämistä ja johdannaisia. Yleisimmät säästö- ja sijoitusmahdollisuudet kyselyyn vastanneiden kesken suurimmaksi osaksi tuttuja, mutta harvinaisemmat tuotteet olivat ainoastaan kymmenesosan tiedossa. Nuoret hyödyntävät suhteellisen tehokkaasti tarjottuja mahdollisuuksia, joiden koetaan olevan tuttuja ja turvallisia. Olisi kuitenkin hyvä, jos nuorille tarjottaisiin enemmän tietoa muistakin hyödynnettävistä säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista.

Opinnäytetyön kyselystä saatuja tietoja voidaan hyödyntää siihen, minkälaisia säästämisen ja sijoittamisen palveluita nuorille tarjotaan jatkossa. Kyselyn tulosten perusteella voidaan sanoa, että suurin osa nuorista pyrkii säästämään ja suurimmalla osalla nuorista on taloudellinen mahdollisuus säästämiseen ja sijoittamiseen. Talletuskorkojen ollessa matalalla nuoret tarvitsevat lisää tietoa hyödynnettävistä säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista. Sijoittamiseen liittyvä riski rajoittaa kuitenkin osaltaan tiettyjen sijoitusmahdollisuuksien hyödyntämistä, mutta esimerkiksi ASP-tili ja matalan riskin sijoitusrahastot ovat varteenotettava vaihtoehto matalariskiselle sijoittajalle. Suuremman tuoton tavoittelu edellyttää korkeampaa riskinsietokykyä. Korkeampi riskinsietokyky avaa myös uusia mahdollisuuksia vaihtoehtoisten sijoitusinstrumenttejen hyödyntämiseen.

Tutkimustuloksista selvisi myös, että miehillä sijoittamisen riskillä ja tuotolla oli suuri merkitys, kun taas naisille merkityksellistä sijoituspäätöksen kannalta oli eettisyys ja kotimaisuus. Tietoa voidaan hyödyntää esimerkiksi kohdistamalla ulkoisessa viestinnässä tiettyjen ominaispiirteiden omaavia tuotteita erikseen naisille ja miehille. Nuorien osalta säästämisen ja sijoittamisen asiat halutaan pääosin hoitaa verkossa, jossa asiointi koetaan mieluisimmaksi. Neljäsosa vastaajista kuitenkin haluaisi yhä hoitaa säästämisen ja sijoittamisen asiansa konttorissa paikan päällä.

LÄHTEET

- 10 vuoden säästämällä 40 vuoden eläkesäästöt. Ei päiväystä. Sijoittaja.fi. [Viitattu 08.04.2019]. Saatavissa: <https://www.sijoittaja.fi/53597/korkoa-korolle/>
- 5 vinkkiä sijoittajalle. Ei päiväystä. United bankers. [Viitattu 28.03.2019]. Saatavissa: <https://unitedbankers.fi/tietoa-sijoittamisesta/sijoittamisen-perusteet/>
- Anderson, N. & Tuhkanen, J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita Prima.
- ASP:in avulla omaan kotiin. Ei päiväystä. OP-Ryhmä. [Viitattu 15.2.2019] Saatavissa: <https://www.op.fi/documents/20556/61784/ASPin+avulla+omaan+kotiin/b2612243-6f0b-456a-9870-70581851410>
- Euro ja talous. 2018. Suomen talouden ennuste- Nopein talouskasvun vaihe on ohitettu. [Viitattu 05.02.2019]. Saatavissa: <https://www.eurojatalous.fi/fi/2018/5/ennuste-nopein-talouskasvun-vaihe-on-ohitettu/>
- Hatakka, T. 2014. Opiskelijoiden kulutus on jäänyt jälkeen muiden kulutuksesta. Tilastokeskus. [Viitattu 11.04.2019] Saatavissa: http://tilastokeskus.fi/artikkelit/2014/art_2014-12-08_005.html?s=0
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Hultkrantz, J. & Masalin, B. 2007. Elämäsi rahat – joka kodin talousopas. Helsinki: Nemo.
- Hyttinen, M. 2014. Vaurastu kuin Warren Buffet. Helsinki: Talentum.
- Hämäläinen, K. & Oksaharju, J. 2017. Sijoita kuin guru. Kahdeksan menestystarinaa osakemarkkinoille. Turenki: Hansaprint Oy
- Iivarinen, V. 2015. Raha: Mitä se todella on ja mitä sen tuli olla? Helsinki: Into.
- Indeksirahastot. Ei päiväystä. Sijoitusrahastot. [Viitattu 10.03.2019]. Saatavissa: <https://sijoitusrahastot.org/rahastot-sijoitusrahasto-opas/rahastotyytit/indeksirahasto/>
- Kara, E. 2018. Nuorten aikuisten säästämisen- ja sijoitustottumukset. Opinnäytetyö. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. [Viitattu 20.02.2019]. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/145567/Kara_Elena.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Kasvutuottotili. Ei päiväystä. OP-Ryhmä. [Viitattu 05.02.2019]. Saatavissa: <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset/tilit/kasvutuotto>
- Kontkanen, E. 2011. Pankkitoiminnan käsikirja. 3., uudistettu painos. Helsinki: Finanssi- ja vakuutuskustannus Oy.
- Korkoa korolle-efekti. Ei päiväystä. Morningstar.fi. [Viitattu 20.03.2019]. Saatavissa: <http://www.morningstar.fi/fi/glossary/107035/korkoa-korolle-efekti.aspx>
- Kupari, T. 2011. Omaa kotia etsimässä. Nuorten asuminen 2010 Helsinki: Ympäristöministeriö. [Viitattu 11.04.2019]. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37052/SY1_2011_Omaa_kotia_etsimassa.pdf?sequence=1
- Käsitteet-johdannaiset. Ei päiväystä. Tilastokeskus [Viitattu 15.03.2019]. Saatavissa: <https://www.stat.fi/meta/kas/johdannaiset.html>
- L 20.12.2016/1285. Nuorisolaki.
- Lampikoski, K. & Lampikoski, T. 2000. Kuluttajavisiot. Näköaloja kuluttajakäyttämisen tulevaisuuteen. Porvoo: WSOY
- Lehtinen, A. & Leskinen, J. 2005. Young consumers' credit based lifestyles and payment problems. TemaNord 2005:512. Copenhagen: Nordic Council of Ministers. [Viitattu 08.04.2019]. Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/254935515_Young_Consumers'_Credit_Based_Lifestyles_and_Payment_Problems
- Lehtoniemi, P-S. & Männistö, K. 2012. Nuoret nykypäivän säästö- ja sijoitusmaailmassa. Case: Pohjolan Osuuspankki. Rovaniemi: Rovaniemen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 20.02.2019] Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39530/Mannisto_Kristian_ja_%20Lehtoniemi_Pia.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Lewis, S. & Messy, F. 2012. Financial Education, Savings and Investments. OECD Publishing. No 22.
- Majasalmi, T. 2012. Totuus taloudestasi. Helsinki: Talentum.
- Mikä on ETF? Ei päiväystä. Sijoittaja.fi. [Viitattu 28.03.2019]. Saatavissa: <https://www.sijoittaja.fi/etf-sijoittaminen/mika-on-etf/>
- Nasdaq Omx. 2013. Opi osakkeet. 7., uudistettu painos. Helsinki: NASDAQ OMX.
- Nelskylä, M. 2004. Warrantti-Jokamiehen johdannainen. Helsinki: WSOY.

- Nordnet 2018. Martin paasin korkoa korolle esitys. [Viitattu 18.03.2019]. Saatavissa: <https://blogi.nordnet.fi/martin-paasin-korkoa-korolle-esitys/>
- Oksaharju, J. 2013. Hajauta tai hajoa. Helsinki: Oksaharju capital.
- OP-Eläkevakuutus. Ei päiväystä. OP-Ryhmä. [Viitattu 18.02.2019]. Saatavissa: <https://www.op.fi/media/liitteet?cid=151890516&srcpl=4>
- OP-sijoitusvakuutus. Ei päiväystä. OP-Ryhmä. [Viitattu 18.02.2019]. Saatavissa: <https://www.op.fi/media/liitteet?cid=151671410&srcpl=4>
- OP Tampere. Ei päiväystä. OP-Ryhmä. [Viitattu 07.05.2019]. Saatavissa: <https://www.op.fi/web/op-tampere/pankin-esittely>
- Osakeopas. Ei päiväystä. Suomen pörssisäätiö. [Viitattu 10.03.2019]. Saatavissa: <http://www.porssisaatio.fi/blog/books/osakeopas-2017/>
- Pesonen, M. 2013. Sijoituspokkari: säästäjästä sijoittajaksi. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Peura-Kapanen, L. 2013. Nuorten itsenäistyminen edellyttää talousosaamista. [Viitattu 15.4.2019]. Saatavissa: http://tilastokeskus.fi/artikkelit/2013/art_2013-12-09_012.html?s=0
- Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. 5., uudistettu painos. Helsinki: WSOY Pro Oy.
- Pörssijohdannaiset. Ei päiväystä. OP-Ryhmä. [Viitattu 02.04.2019]. Saatavissa: <https://www.op.fi/media/liitteet?cid=151622182&srcpl=4>
- Riihelä, M. & Sullström, R. 2008. Sukupolvet ja elinkaaret kulutuksessa. Teoksessa: Kirsti Ahlqvist & Anu Raijas & Adriaan Perrels & Jussi Simpura & Liisa Uusitalo (toim.). Kulutuksen pitkä kaari, Niukkuudesta yksilöllisiin valintoihin. Helsinki: Yliopistopaino, 63–65.
- Ruckenstein, M. 2013. Lapsuus ja talous. Helsinki: Gaudeamus.
- Schönburg, A. 2007. Tyylikkään köyhäilyn taito. Jyväskylä: Atena.
- Sijoittajan sielunelämää. Ei päiväystä. Suomen pörssisäätiö. [Viitattu 05.03.2019]. Saatavissa: <http://www.porssisaatio.fi/blog/books/sijoittajan-sielunelama/>
- Sinustakin säästäjä. Ei päiväystä. OP-Ryhmä. [Viitattu 02.03.2019]. Saatavissa: <https://www.op.fi/henkiliasiakkaat/teemat/saastaminen/sinustakin-saastaja>

- Tuhkanen, J. 2006. Korkokäsikirja sijoittajalle ja lainanottajalle. Helsinki: Edita Prima.
- Vilka, H. 2014. Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.
- Wahlroos, B. 2017. Radikaali epävarmuus. Teoksessa K. Hämäläinen & J. Oksa-harju (toim.) Sijoita kuin guru. Kahdeksan menestystarinaa osakemarkkinoille. Turenki: Hansaprint Oy, 11–12.
- Wilska, T.-A. 2001. Nuorten toimeentulo ja kulutus. Teoksessa T. Kuurre (toim.) Aikuistumisen pullonkaulat. Nuorten elinolot -vuosikirja, 52–59.
- Ylitalo, M. 2009. Nuorten kotitalouksien asema kulutuksessa. Tilastokeskus. [Viitattu 14.04.2019]. https://www.stat.fi/artikkelit/2009/art_2009-03-16_003.html?s=1

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Liite 2. Kyselyn vastaukset

Liite 1. Kyselylomake

Kyselylomake**1. Ikä**

*

2. Sukupuoli

*

- Mies
- Nainen

3. Koulutus

*

- Peruskoulu
- Lukio
- Ammattikoulu
- Ammattilukio
- Ammattikorkeakoulu
- Yliopisto
- Muu,

 mikä?

4. Työtilanne

*

- Työntekijä
- Alempi toimihenkilö
- Ylempi toimihenkilö
- Opiskelija

- Työtön

*

5. Asumismuoto

- Vanhempien luona
 - Vuokra-asunto
 - Oma Asunto
 - Asumisoikeusasunto Muu, mikä?
-

*

6. Talouden koko

- 1-2 henkilöä
- 3-5 henkilöä
- Yli 5 henkilöä

*

7. Mistä tulosi koostuvat?

Voit valita yhden tai useamman vastausvaihtoehdon

- Palkkatuloista
- Pääomatuloista
- Opintotuesta tai muista etuuksista
- Lahjoituksista
- Muista lähteistä, _____ mistä?

*

8. Säännölliset tulot verojen jälkeen

- Alle 1000 euroa
- 1000-2000 euroa
- 2000-3000 euroa
- 3000-4000 euroa

- 4000 euroa tai enemmän

*

9. Säännölliset menot

- 1-500 euroa
- 500-1000 euroa
- 1000-1500 euroa
- 1500-2000 euroa 2000 euroa tai enemmän

10. Onko sinulla lainaa?

Jos sinulla ei ole lainaa, voit siirtyä kysymykseen 13.

- Kyllä
- Ei

11. Minkälaista lainaa sinulla on?

Voit valita yhden tai useamman vastausvaihtoehdon

- Opintolainaa
- Asuntolainaa
- Autolainaa
- Kulutusluottoa
- Pikavippejä
- Muuta lainaa, _____ mitä?

**12. Kuukausittaiset lainanhoito-
menot**

- 1-200 euroa
- 200-400 euroa
- 400-600 euroa

- 600 euroa tai enemmän
- En lyhennä lainaani tällä hetkellä.

13. Pyritkö säästämään säännöllisesti?

- Kyllä
- En

14. Kuinka paljon pystyisit säästämään kuukaudessa?

- En pysty säästämään yhtään
- 1-20 euroa
- 20-50 euroa
- 50-100 euroa
- 100 euroa tai enemmän

15. Mistä säästämahdollisuuksista olet kuullut aiemmin? Voit valita yhden tai useamman vastausvaihtoehdon

- En ole kuullut
- Käyttötili
- Säästötili
- ASP-tili Vakuutussäästäminen
- Muu, _____ mikä?

16. Mistä sijoitusmahdollisuuksista olet kuullut aiemmin?

Voit valita yhden tai useamman vastausvaihtoehdon

- En ole kuullut
 - Sijoitusrahastot
 - Osakkeet
 - Vakuutussäästäminen
 - Johdannaiset
 - Strukturoidut sijoitustuotteet Muu, mikä?
-

17. Mistä olet kuullut säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista?

- En ole kuullut aiemmin
 - Oman pankkini sivuilta
 - Netistä
 - Kaverilta
 - Muualta, mistä?
-

18. Mihin kohteeseen ensisijaisesti säästät?

- En säästä lainkaan
- Käyttötili
- Säästötili
- ASP-tili Vakuutussäästäminen
- Muu, _____ mikä?

19. Mihin kohteeseen ensisijaisesti sijoitat?

- En sijoita lainkaan
- Sijoitusrahastot
- Osakkeet

- Johdannaiset
 - Strukturoidut sijoitustuotteet Muu, mikä?
-

20. Miksi säästät tai sijoitat? *

- Pahan päivän varalle
 - Asunnon osto tai remontoiminen
 - Lomamatkaa varten
 - Eläkeikää varten
 - Haluan vaurastua Muu syy, mikä?
-

21. Kuinka pitkällä aikavälillä olet valmis säästämään tai sijoittamaan? *

- 0-1 vuotta
- 1-3 vuotta
- 3-5 vuotta
- Yli 5 vuotta

22. Oletko valmis ottamaan enemmän riskiä paremman tuotto-odotuksen toivossa? *

- Kyllä
- En

23. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa sinua parhaiten sijoittajana? *

- Olen erittäin tuottohakuinen sijoittaja, sijoitan korkean tuotto-odotuksen sijoituskohteisiin

- Olen tuottohakuinen sijoittaja, sijoitan pääosin osakkeisiin
- Olen maltillinen sijoittaja, sijoitan pääosin pääomaa turvaaviin kohteisiin
- Olen varovainen sijoittaja, enkä halua ottaa riskiä oman pääoman menettämisestä

24. Miten reagoisit, jos sijoitustesi arvo laskisi äkillisesti 30 prosenttia?

- Myisin välittömästi omistukseni
- Sijoittaisin lisää
- Jäisin odottamaan
- Etsisin toisen sijoituskohteen Muu reaktio, mikä?

25. Minkälainen merkitys seuraavilla tekijöillä on säästö- tai sijoituspäätökseesi?

Valitse jokaista tekijää kohden itseäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto

	Ei merkitystä	Merkitsee vähän	En osaa sanoa	Merkitsee jonkin verran	Suuri Merkitys
Sijoitusaika	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotto	☐	☐	☐	☐	☐
Riski	☐	☐	☐	☐	☐
Rahaksi muuttamisen helppous	☐	☐	☐	☐	☐
Kotimaisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Eettisyys ja vastuullisuus	☐	☐	☐	☐	☐

26. Missä kanavassa hoidat mieluiten säästö- ja sijoitusasiasi?

- Pankin konttorissa
 - Puhelinneuvottelussa pankkivirkailijan kanssa
 - Verkkopalvelussa
 - Mobiilisovelluksella Muualla, missä?
-

Liite 2. Kyselyn vastaukset

Perusraportti Kyselylomake

Vastaajien kokonaismäärä: 292

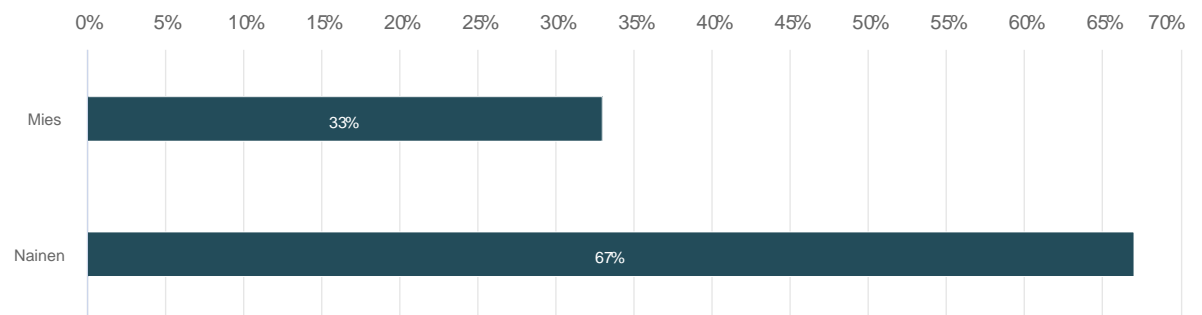
1. Ikä

Vastaajien määrä: 292

Vastaajan ikä	Vastaajien määrä	Prosenttiosuus vastanneista
18-vuotiaat	0 vastaajista	0%
19-vuotiaat	9 vastaajista	3,1 %
20-vuotiaat	20 vastaajista	6,8 %
21-vuotiaat	40 vastaajista	13,7 %
22-vuotiaat	48 vastaajista	16,4 %
23-vuotiaat	56 vastaajista	19,2 %
24-vuotiaat	27 vastaajista	9,2 %
25-vuotiaat	32 vastaajista	10,9 %
26-vuotiaat	24 vastaajista	8,2 %
27-vuotiaat	11 vastaajista	3,7 %
28-vuotiaat	16 vastaajista	5,4 %
29-vuotiaat	9 vastaajista	3,1

2. Sukupuoli

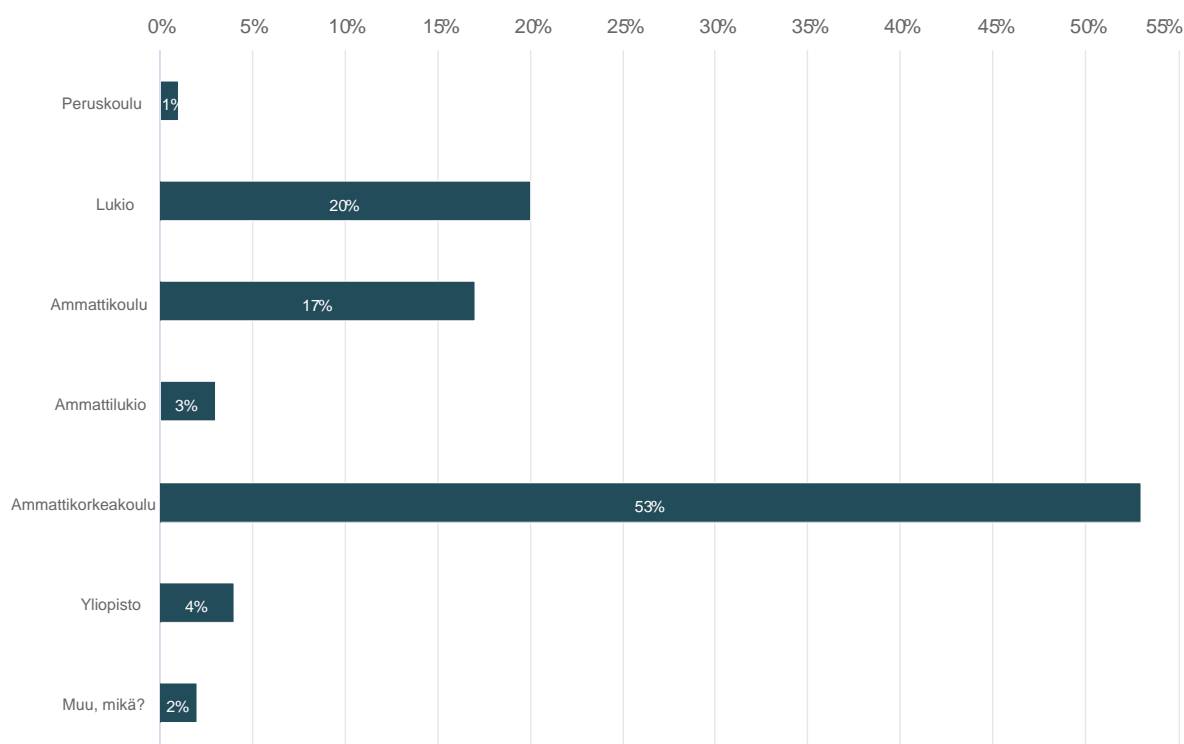
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
Mies	95	32,53%
Nainen	197	67,47%

3. Koulutus

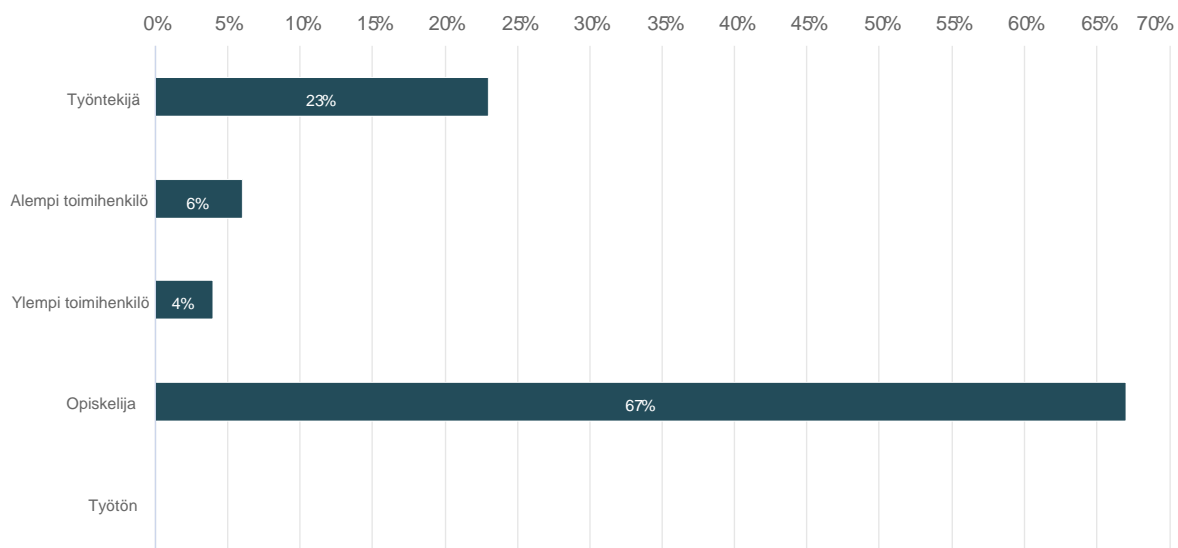
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
Peruskoulu	2	0,69%
Lukio	57	19,52%
Ammattikoulu	50	17,12%
Ammattilukio	8	2,74%
Ammattikorkeakoulu	156	53,42%
Yliopisto	13	4,45%
Muu, mikä?	6	2,06%

4. Työtilanne

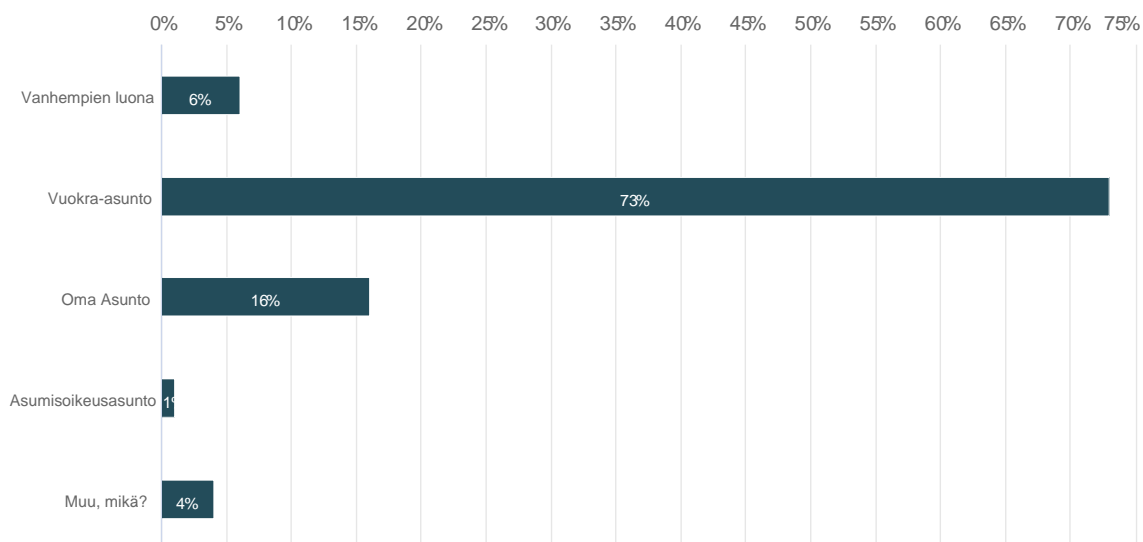
Vastaaajien määrä: 292

	n	Prosentti
Työntekijä	67	22,95%
Alempi toimihenkilö	17	5,82%
Ylempi toimihenkilö	11	3,77%
Opiskelija	196	67,12%
Työtön	1	0,34%

5. Asumismuoto

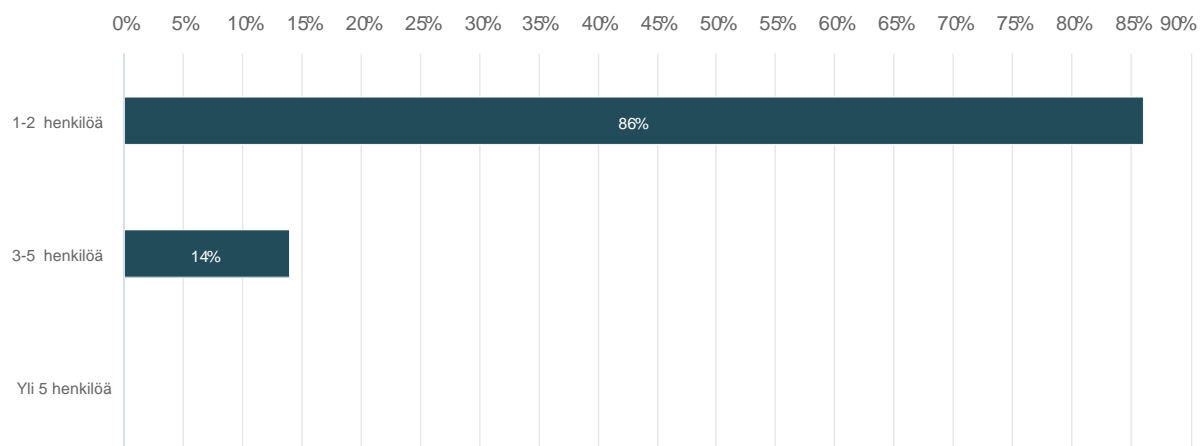
Vastaaajien määrä: 292

	n	Prosentti
Vanhempien luona	18	6,16%
Vuokra-asunto	213	72,95%
Oma Asunto	47	16,1%
Asumisoikeusasunto	4	1,37%
Muu, mikä?	10	3,42%

6. Talouden koko

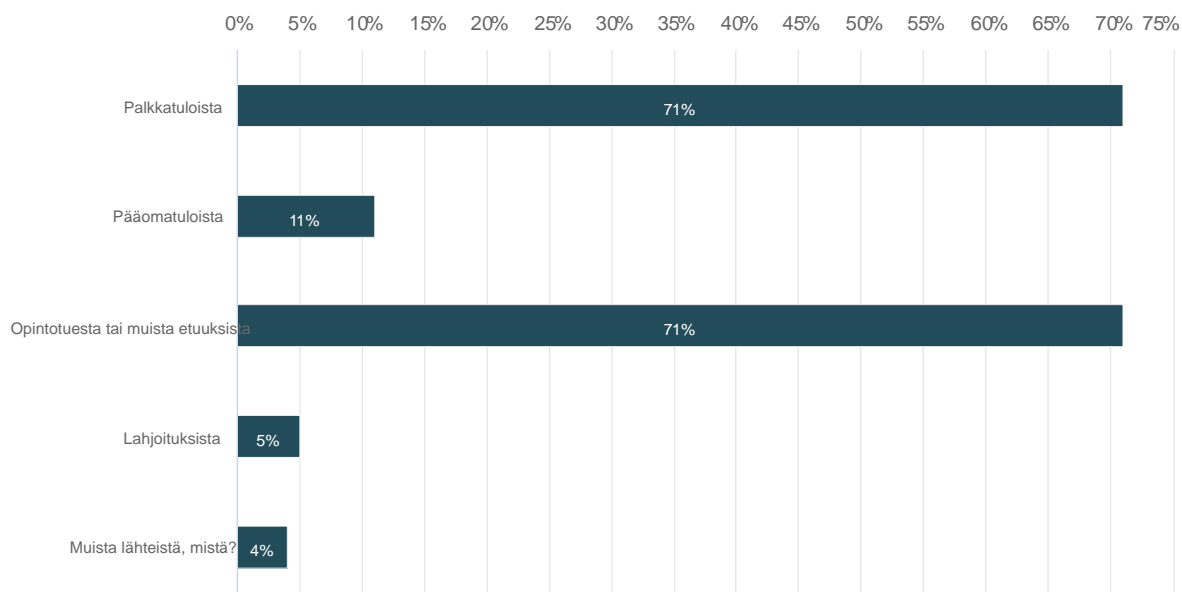
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
1-2 henkilöä	252	86,3%
3-5 henkilöä	39	13,36%
Yli 5 henkilöä	1	0,34%

7. Mistä tulosi koostuvat?

Vastaajien määrä: 292, valittujen vastausten lukumäärä: 271

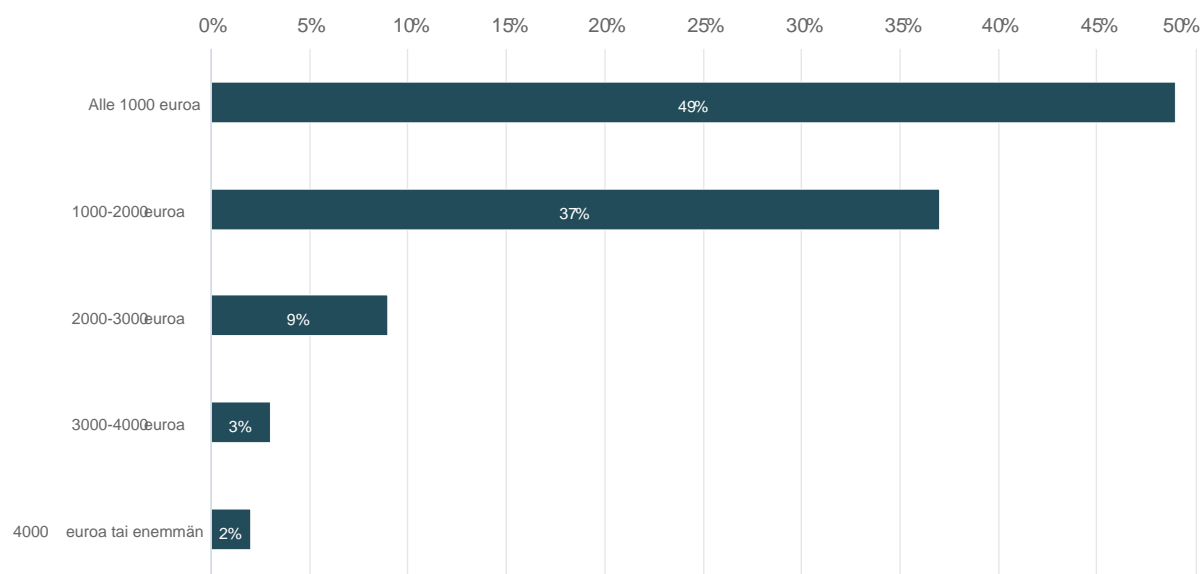

	n	Prosentti
Palkkatuloista	207	70,89%
Pääomatuloista	32	10,96%
Opintotuesta tai muista etuuksista	206	70,55%
Lahjoituksista	14	4,79%
Muista lähteistä, mistä?	12	4,11%

	n	Prosentti
Palkkatuloista	207	70,89%
Pääomatuloista	32	10,96%
Opintotuesta tai muista etuuksista	206	70,55%
Lahjoituksista	14	4,79%
Muista lähteistä, mistä?	12	4,11%

8. Säännölliset tulot verojen jälkeen

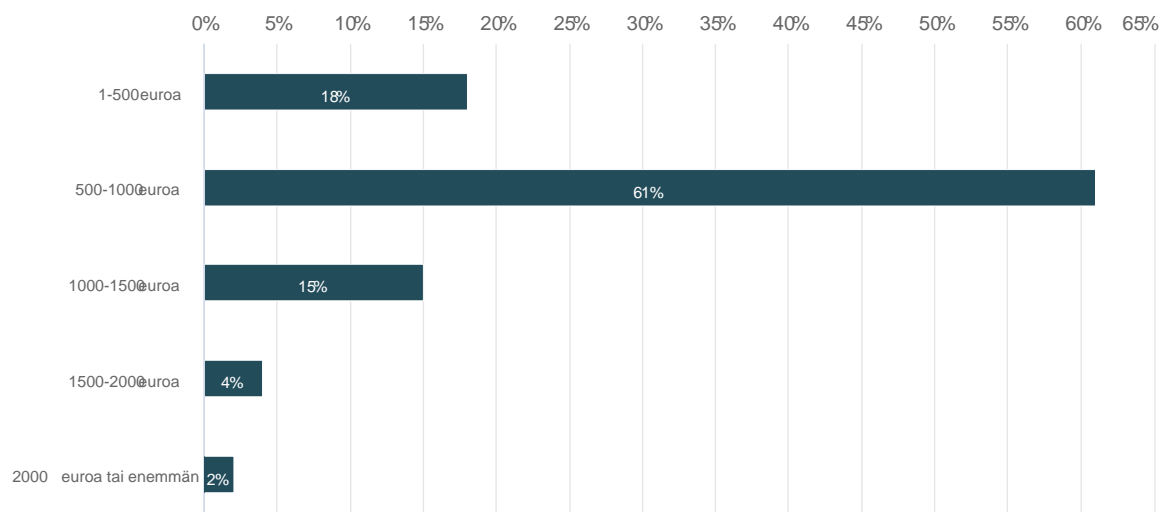
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
Alle 1000 euroa	143	48,97%
1000-2000 euroa	109	37,33%
2000-3000 euroa	27	9,25%
3000-4000 euroa	7	2,4%
4000 euroa tai enemmän	6	2,05%

9. Säännölliset menot

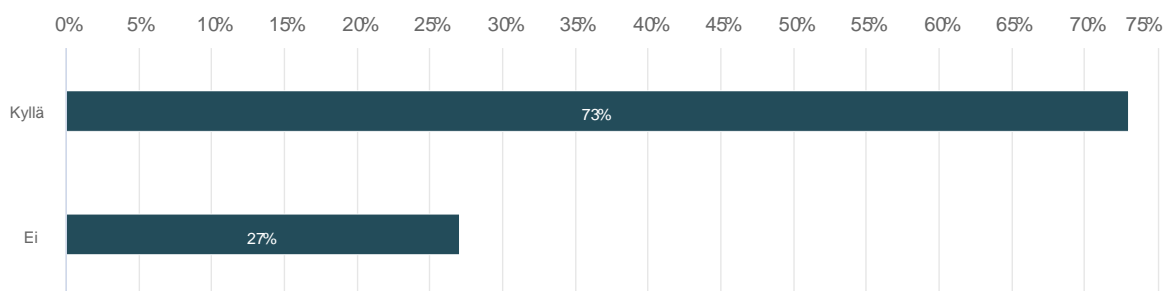
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
1-500 euroa	53	18,15%
500-1000 euroa	178	60,96%
1000-1500 euroa	44	15,07%
1500-2000 euroa	10	3,42%
2000 euroa tai enemmän	7	2,4%

10. Onko sinulla lainaa?

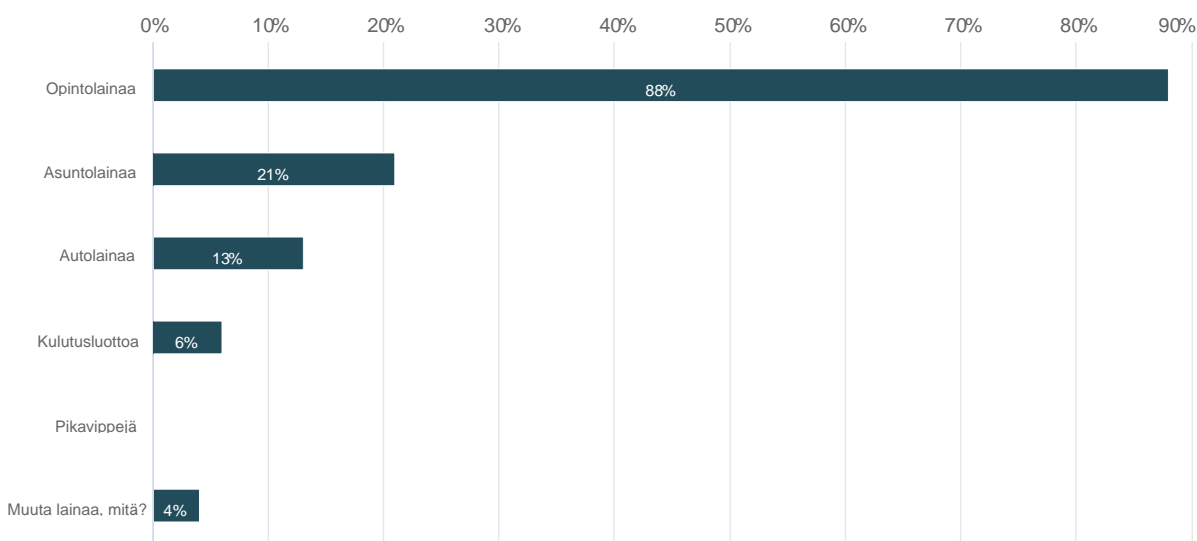
Vastaajien määrä: 280

	n	Prosentti
Kyllä	205	73,21%
Ei	75	26,79%

11. Minkälaista lainaa sinulla on?

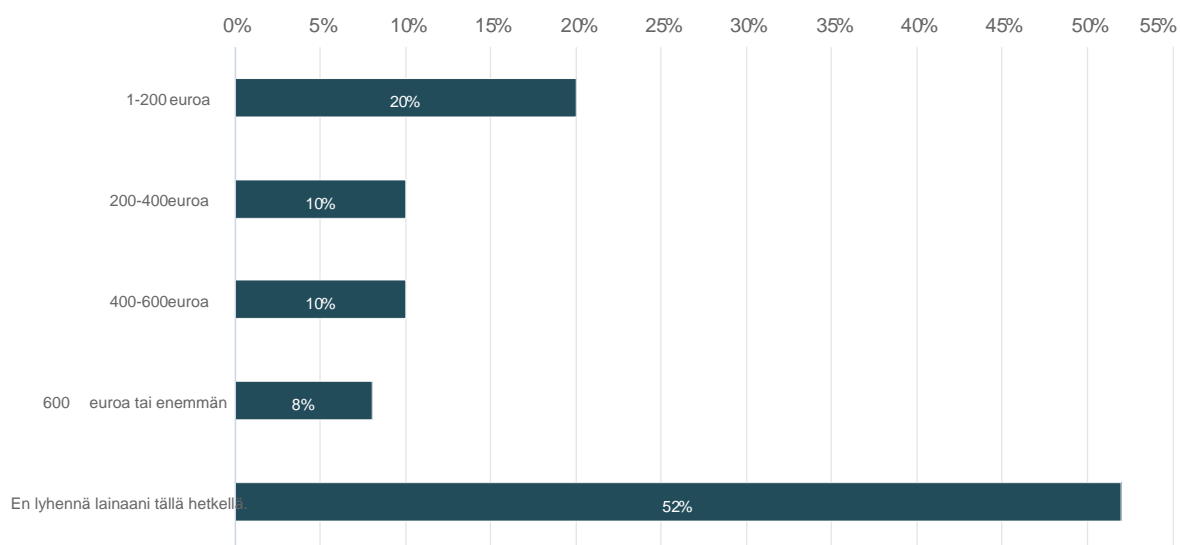
Vastaajien määrä: 207 , valittujen vastausten lukumäärä: 273

	n	Prosentti
Opintolainaa	182	87,92%
Asuntolainaa	43	20,77%
Autolainaa	26	12,56%
Kulutusluottoa	13	6,28%
Pikavippejä	0	0%
Muuta lainaa, mitä? 9	9	4,35%

12. Kuukausittaiset lainanhoitomenot

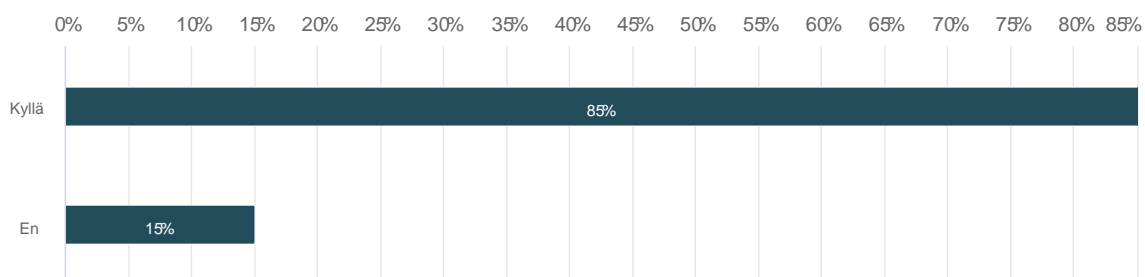
Vastaajien määrä: 207

	n	Prosentti
1-200 euroa	41	19,81%
200-400 euroa	20	9,66%
400-600 euroa	21	10,14%
600 euroa tai enemmän	16	7,73%
En lyhennä lainaani tällä hetkellä.	109	52,66%

13. Pyritkö säästämään säännöllisesti?

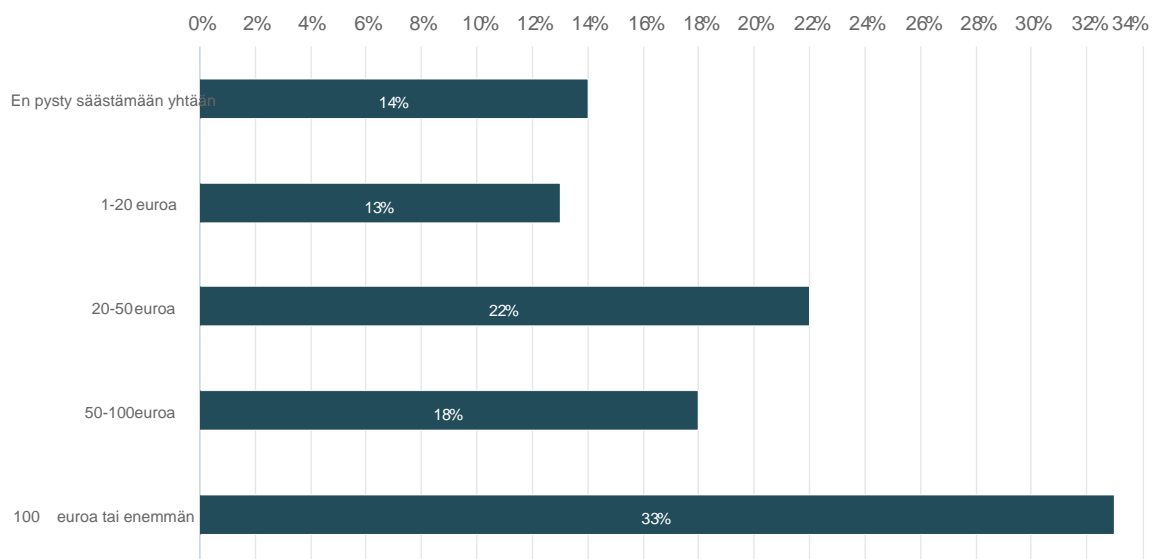
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
Kyllä	248	84,93%
En	44	15,07%

14. Kuinka paljon pystyisit säästämään kuukaudessa?

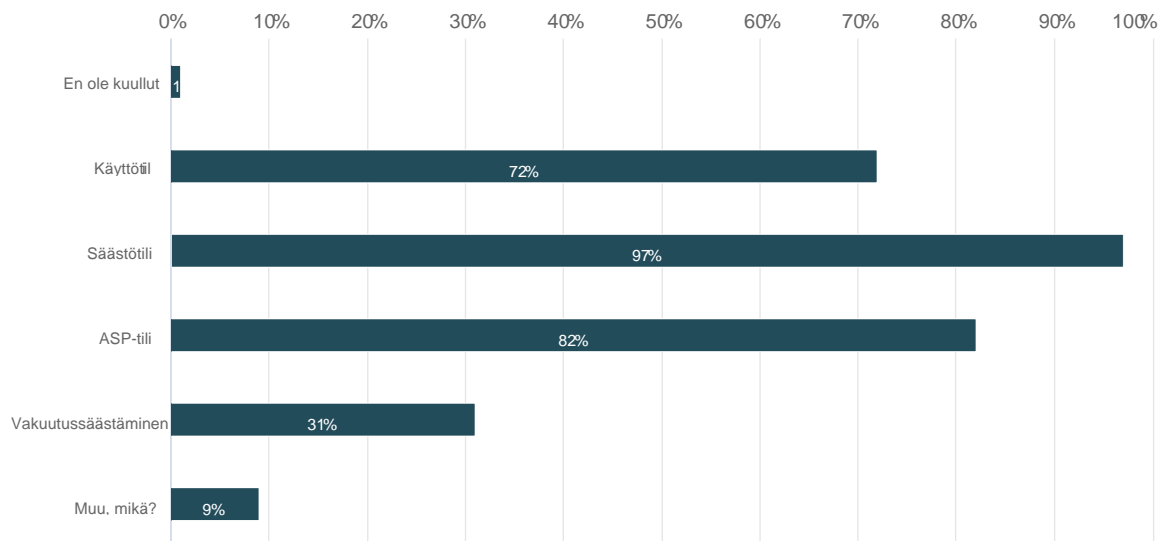
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
En pysty säästämään yhtään	42	14,38%
1-20 euroa	37	12,67%
20-50 euroa	65	22,26%
50-100 euroa	52	17,81%
100 euroa tai enemmän	96	32,88%

15. Mistä säästömahdollisuuksista olet kuullut aiemmin?

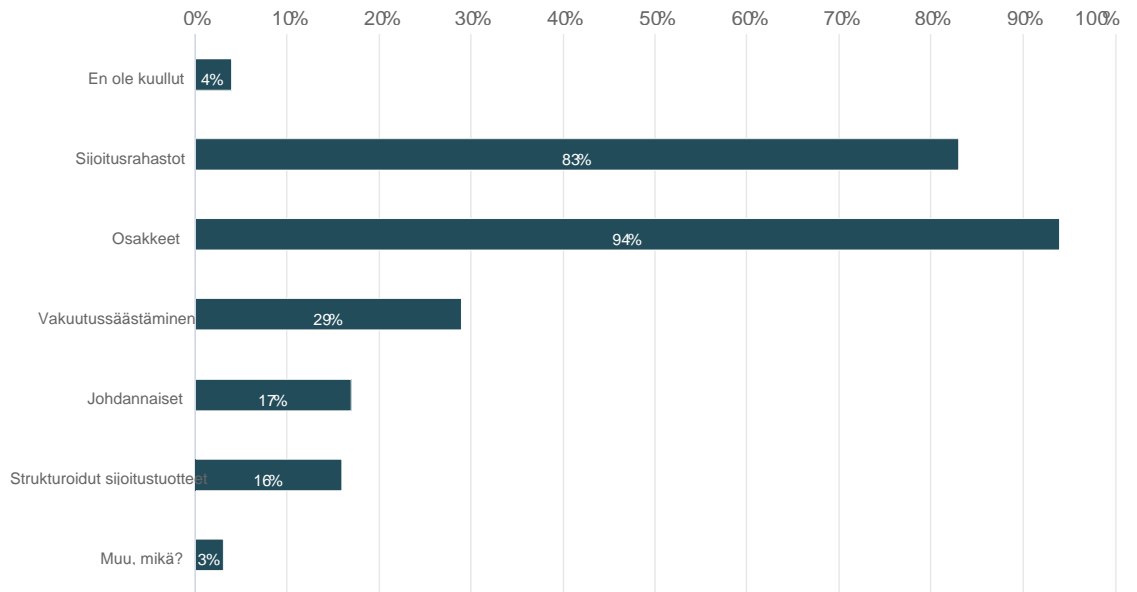
Vastaajien määrä: 292, valittujen vastausten lukumäärä: 355

	n	Prosentti
En ole kuullut	3	1,03%
Käyttötili	209	71,58%
Säästötili	283	96,92%
ASP-tili	240	82,19%
Vakuutussäästäminen	101	31,16%
Muu, mikä?	27	9,25%

16. Mistä sijoitusmahdollisuuksista olet kuullut aiemmin?

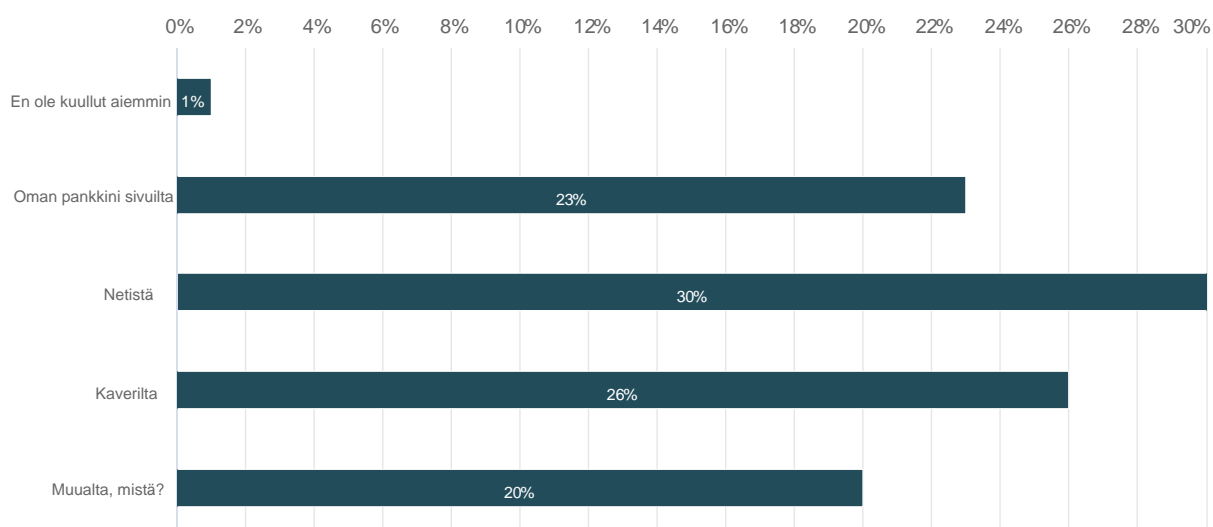
Vastaajien määrä: 292 , valittujen vastausten lukumäärä: 721

	n	Prosentti
En ole kuullut	13	4,45%
Sijoitusrahastot	242	82,88%
Osakkeet	275	94,18%
Vakuutussäästäminen	86	29,45%
Johdannaiset	49	16,78%
Strukturoidut sijoitus tuotteet	47	16,1%
Muu, mikä?	9	3,08%

17. Mistä olet kuullut säästö- ja sijoitusmahdollisuuksista?

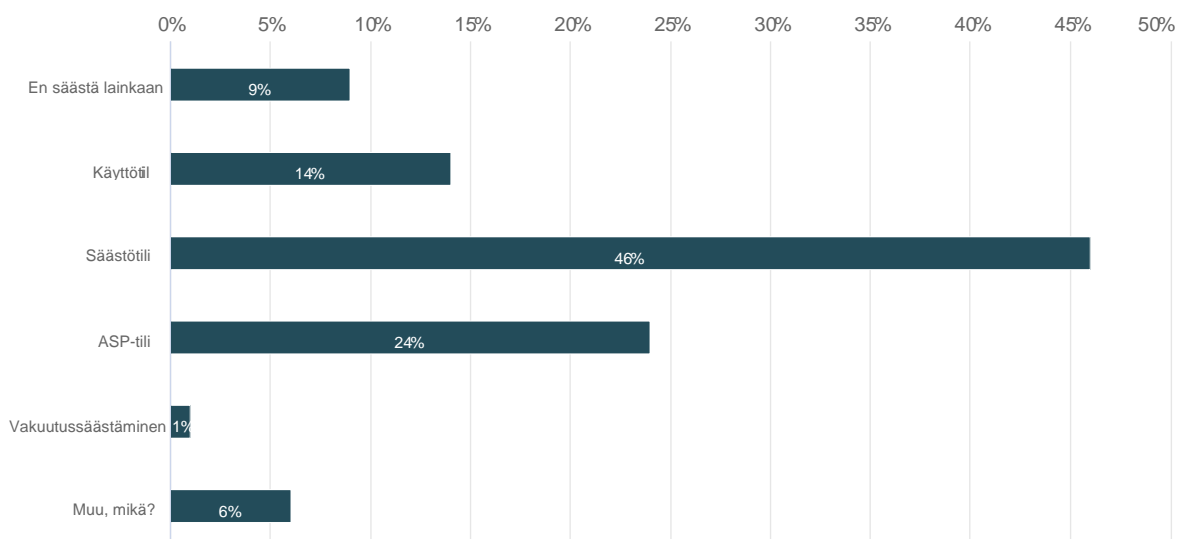
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
En ole kuullut aiemmin	4	1,37%
Oman pankkini sivuilta	67	22,94%
Netistä	88	30,14%
Kaverilta	76	26,03%
Muualta, mistä?	57	19,52%

18. Mihin kohteeseen ensisijaisesti säästät?

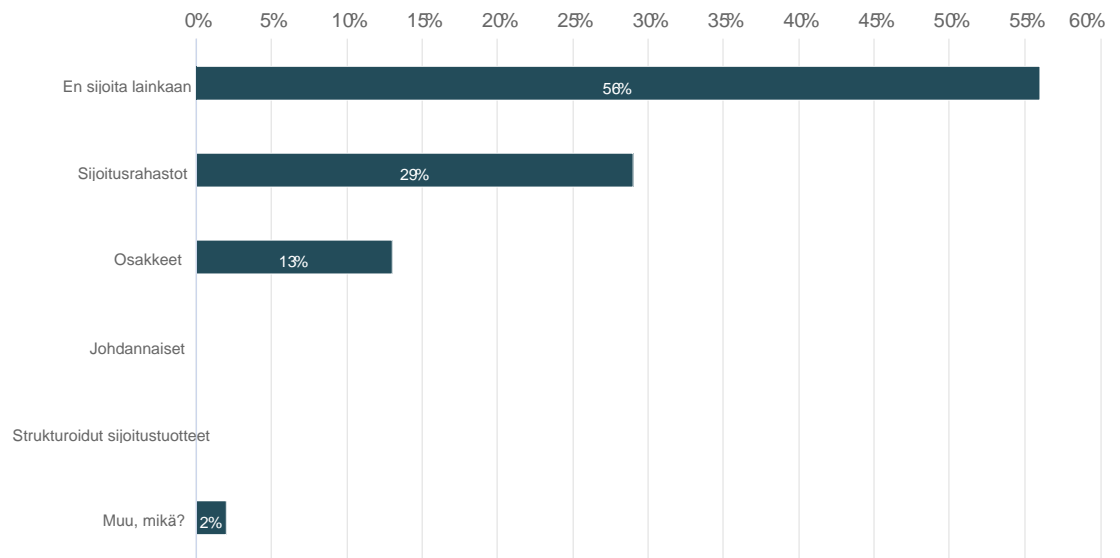
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
En säästä lainkaan	27	9,25%
Käyttötili	40	13,7%
Säästötili	136	46,57%
ASP-tili	69	23,63%
Vakuutussäästäminen	3	1,03%
Muu, mikä?	17	5,82%

19. Mihin kohteeseen ensisijaisesti sijoitat?

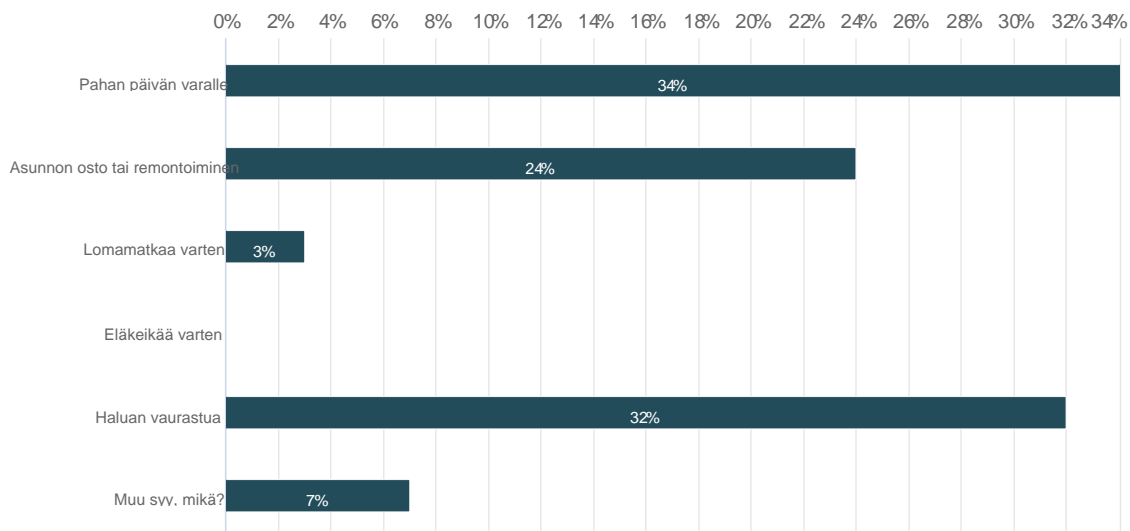
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
En sijoita lainkaan	163	55,82%
Sijoitusrahastot	84	28,77%
Osakkeet	39	13,36%
Johdannaiset	0	0%
Strukturoidut sijoitustuotteet	0	0%
Muu, mikä?	6	2,05%

20. Miksi säästät tai sijoitat?

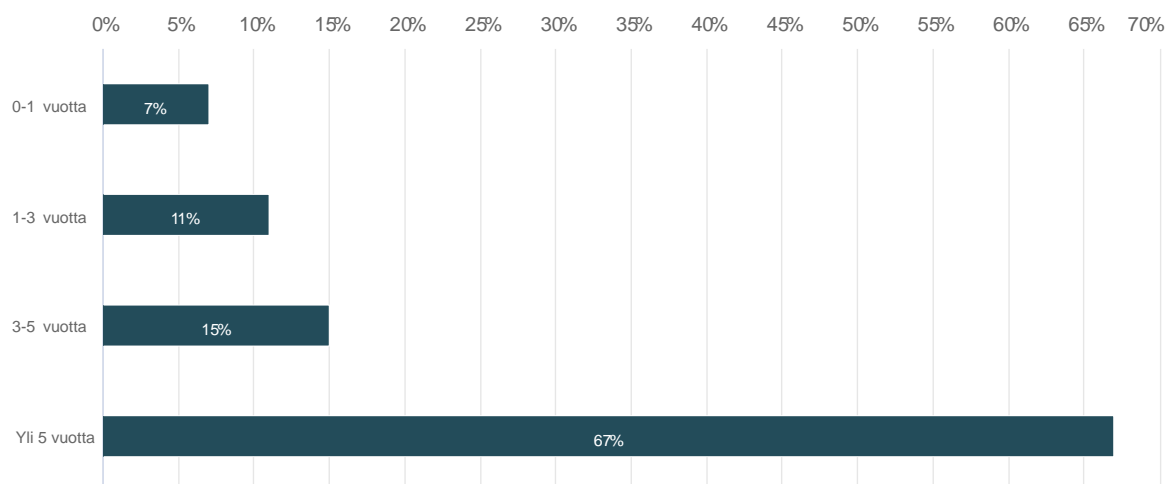
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
Pahan päivän varalle	98	33,56%
Asunnon osto tai remontoiminen	58	24,32%
Lomamatkaa varten	10	3,42%
Eläkeikää varten	1	0,34%
Haluan vaurastua	93	31,85%
Muu syy, mikä?	19	6,51%

21. Kuinka pitkällä aikavälillä olet valmis säästämään tai sijoittamaan?

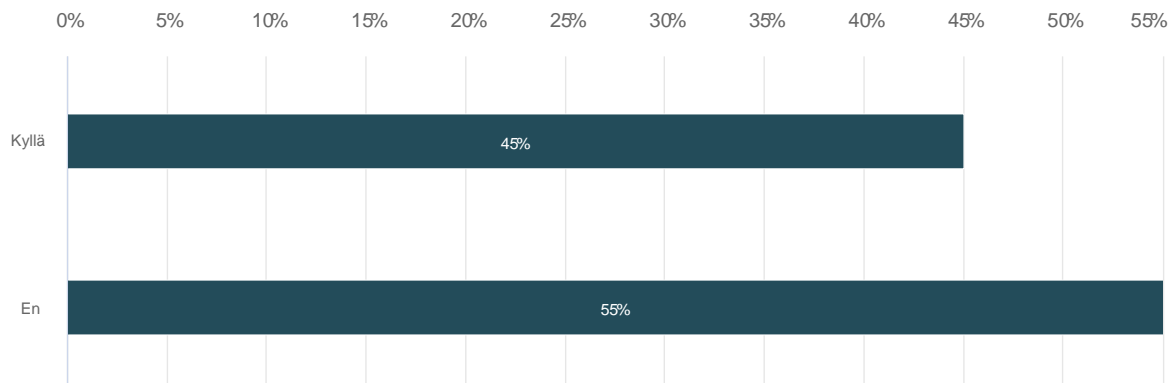
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
0-1 vuotta	20	6,85%
1-3 vuotta	31	10,62%
3-5 vuotta	44	15,07%
Yli 5 vuotta	197	67,46%

22. Oletko valmis ottamaan enemmän riskiä paremman tuotto-odotuksen toivossa?

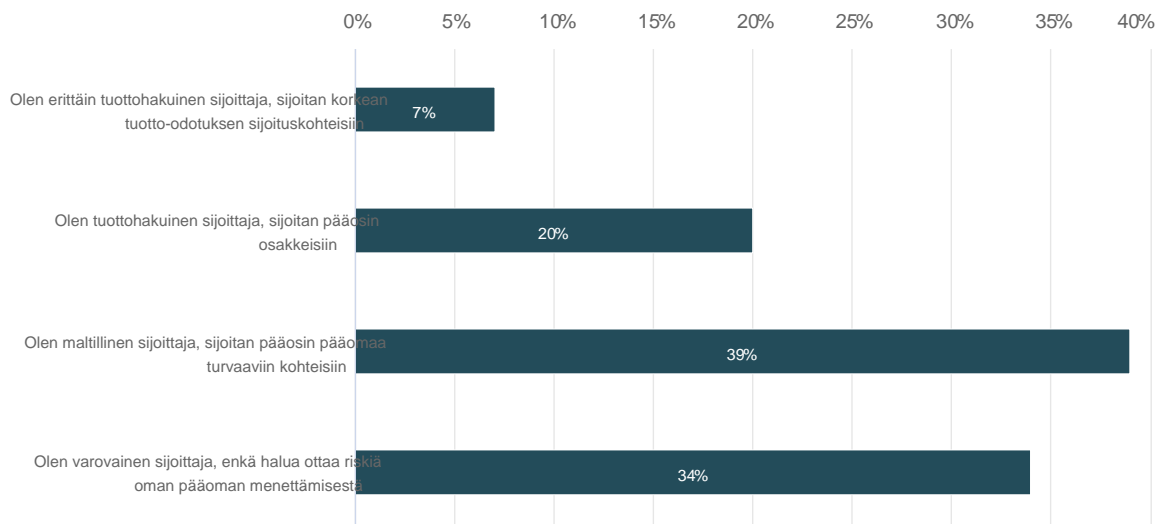
Vastaajien määrä 292

	n	Prosentti
Kyllä	131	44,86%
En	161	55,14%

23. Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa sinua parhaiten sijoittajana?

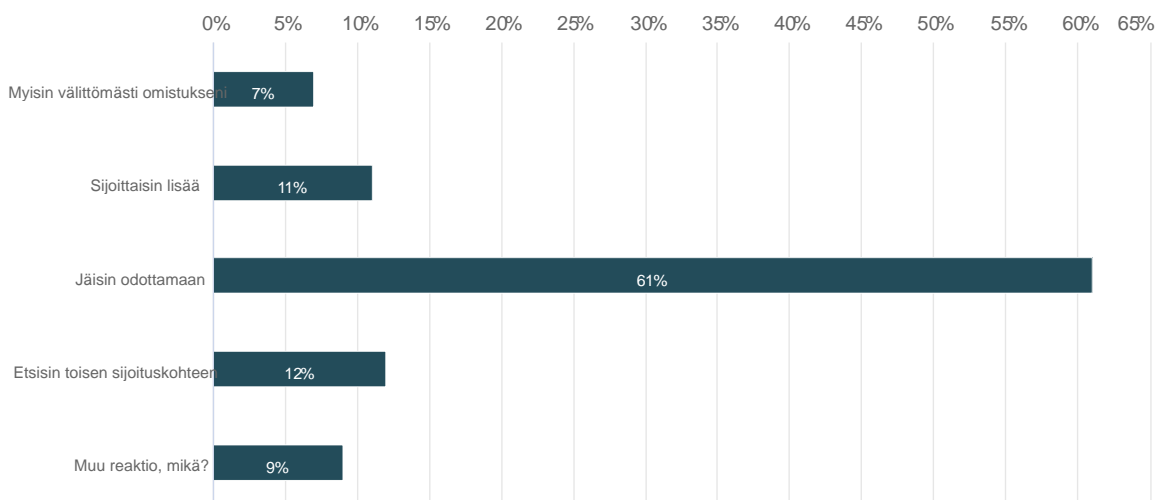
Vastaajien määrä 292

	n	Prosentti
Olen erittäin tuottohakuinen sijoittaja, sijoitan korkean tuotto-odotuksen sijoituskohteisiin	20	6,85%
Olen tuottohakuinen sijoittaja, sijoitan pääosin osakkeisiin	60	20,55%
Olen maltillinen sijoittaja, sijoitan pääosin pääomaa turvaaviin kohteisiin	114	39,04%
Olen varovainen sijoittaja, enkä halua ottaa riskiä oman pääoman menettämisestä	108	33,56%

24. Miten reagoisit, jos sijoitustesi arvo laskisi äkillisesti 30 prosenttia?

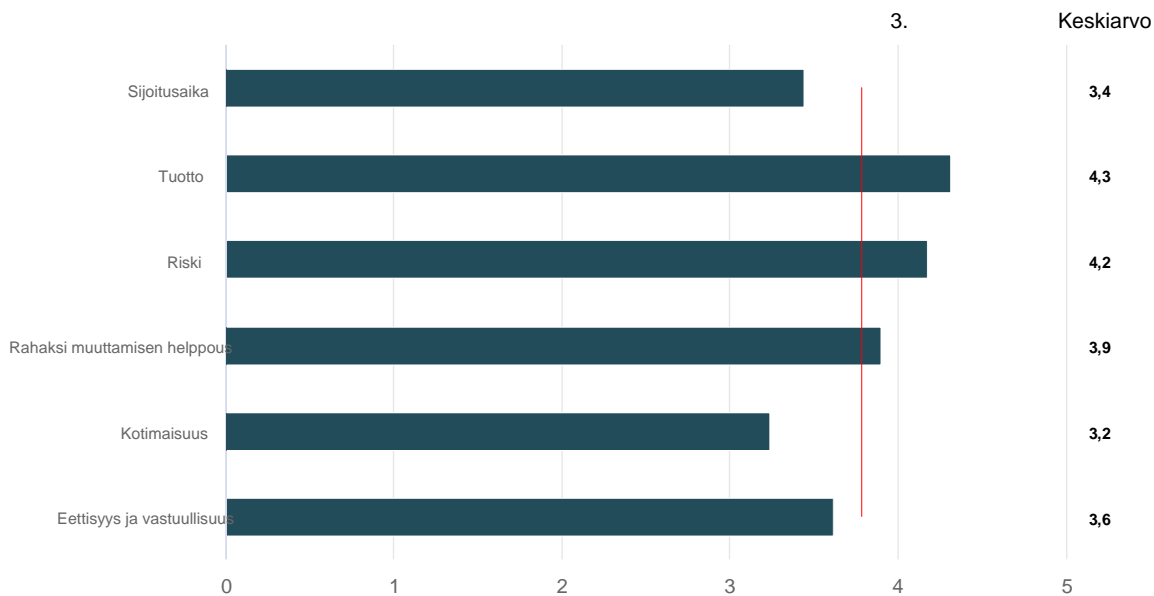
Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
Myisin välittömästi omistukseni	22	7,53%
Sijoittaisin lisää	31	10,62%
Jäisin odottamaan	178	60,96%
Etsisin toisen sijoituskohteen	35	11,99%
Muu reaktio, mikä?	26	8,9%

25. Minkälainen merkitys seuraavilla tekijöillä on säästö- tai sijoituspäätökseesi?

Vastaajien määrä: 292

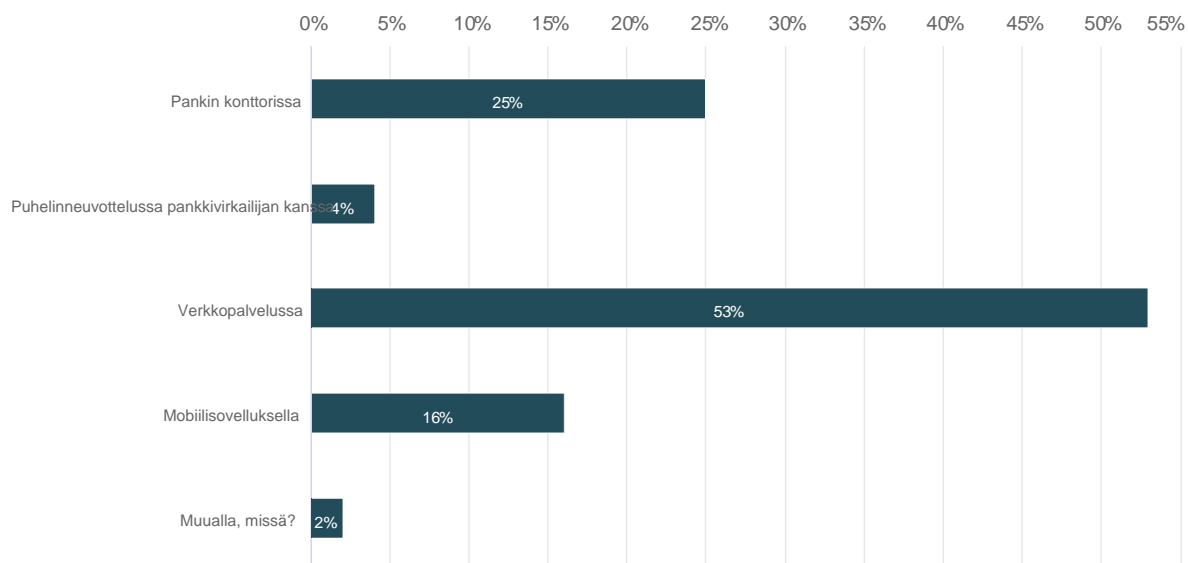

— Keskiarvo 3,8

	Ei merkitystä	Merkitsee vähän	En osaa sanoa	Merkitsee jonkin verran	Suuri Merkitys	Yhteensä	Keskiarvo	Mediaani
Sijoitusaika	25	41	45	142	39	292	3,44	4
	8,56%	14,04%	15,41%	48,63%	13,36%			
Tuotto	7	7	15	120	143	292	4,32	4
	2,4%	2,4%	5,14%	41,09%	48,97%			
	Ei merkitystä	Merkitsee vähän	En osaa sanoa	Merkitsee jonkin verran	Suuri Merkitys	Yhteensä	Keskiarvo	Mediaani
Riski	5	15	27	122	123	292	4,17	4
	1,71%	5,14%	9,25%	41,78%	42,12%			
Rahaksi muuttamisen helpous	5	30	42	126	89	292	3,9	4
	1,71%	10,28%	14,38%	43,15%	30,48%			
Kotimaisuus	36	60	51	89	56	292	3,24	3
	12,33%	20,55%	17,46%	30,48%	19,18%			
Eettisyys ja vastuullisuus	28	39	38	98	89	292	3,62	4
	9,59%	13,36%	13,01%	33,56%	30,48%			
Yhteensä	106	192	218	697	539	1752	3,78	4

26. Missä kanavassa hoidat mieluiten säästö- ja sijoitusasiasi?

Vastaajien määrä: 292

	n	Prosentti
Pankin konttorissa	73	25%
Puhelinneuvottelussa pankkivirkailijan kanssa	11	3,77%
Verkkopalvelussa	154	52,74%
Mobiilisovelluksella	46	15,75%
Muualla, missä?	8	2,74%